درعلیه‌ده غلطه‌ده * آره‌ولك * غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK",
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Վերջին օրերս գումարուած Խառն եւ Քաղաքական Ժողովներու որոշմանց մէջ չտեսնուեցաւ այն լուրը, զոր անցեալ շաբաթ լրագիր մը նախ եւ առաջ հրապարակ հանեց, թէ վարչութիւնը որոշած ըլլայ Բերա փոխադրել Կեդր. վարժարանը:

Բանի որ վարչական ժողովներու որոշումներու կարգին մէջ այդպիսի բան մը չկայ եւ եթէ ըլլար, կարելի չէր որ այդքան կարեւոր որոշում մը հրատարակութեան չտրուէր, չգիտցուիր ուրեմն թէ ինչպէս կը հնարուի եւ լոյս կը տեսնէ այդ լուրը, որուն ազդեցութիւնը՝ Թաղանցող մտքերուն վրայ՝ շատ մեծ է:

Այնքան կարեւոր խնդիր մը եթէ երբեք ստուգիւ խորհուած եւ որոշուած է գործադրել, ո եւ է պատճառ չկար ծածուկ պահելու, զի ազգին մեծագոյն կրթական հաստատութեան խնդիրը խիստ մեծ շահեկանութիւն ունի, եւ կը հետաքրքրէ բոլոր հասարակութիւնը:

Տեղափոխութեան խնդիրը այնքան յարակից դժուարութիւններ, նիւթական եւ բարոյական կնճիռներ ունի, որ վարչական մէկ նիստի մը մէջ մէկէն վճռուելը եւ հրատարակութեան տալն անգամ աւելորդ համարուելու աստիճան գործ մը չէ: Հետեւապէս մենք կը կարծենք — եւ երբեք տարակոյս չկայ — թէ ո՛չ Խառնժողովը եւ ոչ Քաղաքական Ժողովը այդպիսի որոշում մը տուած են: Ձենք հաւատար ալ թէ պիտի տայ, գիտնալով թէ մինչեւ որ տեղափոխութեան յարակից նիւթական եւ բարոյական այնքան բարդ ու բազմակնճիռ դժուարութիւնները նախապէս չհարթուին, վարչական ո՛չ մէկ ժողով կրնայ այդքան ծանրակշիռ որոշում մը տալու պատասխանատուութեան տակ մտնել: Զի աշխարհի վրայ ճանչցուած ամենայայտնի ճշմարտութիւններէն մէկը սա է թէ դիւրին է քակել, իսկ շինել՝ դժուար:

Արդ՝ նիւթական եւ բարոյական ամէն կարգադրութիւններ նախապէս ի նկատի չառած եւ անոնց գործադրութիւնը չապահովցուցած՝ ելլել Կեդր. Վարժարանի տեղափոխութեան որոշում տալ, կը նշանակէ պարզապէս անտեսել վերը յիշուած անժխտելի ճշմարտութիւնը:

Դժբաղդաբար յարակից այդ դժուարութիւններն այնքան մեծ, անյաղթելի ըլլալու չափ այնքան զօրաւոր են, որ միամտութիւն, շատ մեծ միամտութիւն է հաւատալ թէ Խառն կամ Քաղաքական Ժողովը չի կանխատեսեր զանոնք եւ կ'ելլէ թեթեւ սրտով ու առանց հետեւանքը մտածելու այդպիսի որոշում մը կու տայ:

Մենք աւելորդ կը համարինք նոյն իսկ ամենադոյզն գաղափար մը տալ այդ դժուարութեանց վրայ:

Այս պատճառով կը հաւատանք ու կը վստահեցնենք մեր ընթերցողներուն թէ Կեդր. Վարժարանը իր արդի տեղին մէջ այնքան հաստատուն ու ամրակառոյց հիմերու վրայ զետեղուած է որ անիկա դիւրաւ չի կրնար փոխադրուիլ այլուր:

Ոչ իսկ պէտք կը տեսնենք խնդրոյն մանրամասնութեանց մտնել եւ տեղափոխութիւնը հնարաւոր եղած պարագային՝ արդիւնքին վրայ խօսիլ, կամ բաղդատութիւն մը ընել Ղալաթիոյ ու Բերայի միջեւ, կամ երկուքի ընկերային բարոյական միջավայրին ու մթնոլորտին զուգակշիռն ընել եւ ո՛չ ալ իրենց աշխարհագրականօրէն կեդրոնական դիրքը համեմատել մայրաքաղաքիս թաղերուն եւ գիւղերուն հետ:

Այդ ամէն նկատողութիւնները երկրորդական կարեւորութիւն մը միայն ունին խնդրոյն առաջին եւ էական պայմանին հետ, որ է նախ ապահովել Բերա բանալու կարելիութիւնը եւ յետոյ իր արդի տեղէն խախտել: Այս միակ պայմանը կը գլէ կ'անցնի միւս բոլոր պայմանները եւ նկատողութիւնները:

Հետեւապէս՝ կրնանք ապահովել կեդրոնականի բոլոր ներկայ աչակերտները, ինչպէս եւ զանոնք որ առաջիկայ շրջանին մէջ պիտի գան, թէ Կեդրոնականը դարձեալ իր տեղը՝ Ղալաթիա պիտի բացուի առաջիկայ սեպտեմբերին եւ դեռ այնքան սեպտեմբերներ ալ՝ որ իրենք ամէնքն ալ ընթացաւարտ ըլլան մեկնին անկէ եւ մինչ հոն իր տեղւոյն վրայ պիտի մնայ անիկա, Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ, Ս. Գրիգորի հովանիին տակ: Զի եկեղեցիի շրջափակէ դուրս ուրիշ ոչ մէկ տեղ այնքան հանգիստ ու խաղաղիկ կեանք ու գոյութիւն կրնայ ունենալ անիկա, ինչպէս չունին եւ չեն կրնար ունենալ մեր ուրիշ ամէն վարժարաններն ալ:

ՅՈՒՍԱՆ

ՀԻՆ ԲԱՂԴԱԳՈՒՇԱԿՆԵՐ

ԹՂԹԱՐԱՐ ՄԱՐՏՕՆ

Ե.

Անապատին եւ անապատականին կը սկսէր ծանօթանալ տիրացու Մարտոն, ուր կը գտնէր ուշկեկ ու չկրկ մտերիմներ, սրտակիցներ՝ անապատական տիրացուներէն: Տարիքի համաստիճանութիւնը, շուտով իրարու կը միացնէ արեւակիցներ, հասակակիցներ: Պատանի մը պատանիի մը աւելի դիւրին կը ծանօթանայ, ինչպէս ծերուկ մըն ալ ծերուկի մը:

Նմանն զնմանն սիրէ:

Հո՛ն, անապատին մէջ կիսասարկաւագ մը կար, որ քիչ մը տարօրինակ զբաղումներ ունէր, որուն համար՝ ճգնազգեացներէն քանի մը նախապաշարուածները բարի աչօք չէին դիտեր զինքը: Կիսասարկաւագ Աւէտը խստակրօն մըն էր, ու խստակրօնութեան պայմաններէն նշանախէց մը զանց չէր ըներ: Անապատական մը ամէն տեսակ տաժանելի ճգնութիւնները ու ազնութիւնները կը տանէր. ժամի պաշտօնի, պատարագի սաղմոսերգութեան ջերմեռանդ հետեւող մըն էր: Միայն թէ իր հոգեւոր եղբայրակիցներէն մէկ երկուքը քրթմնջեր էին անոր վրայօք թէ կախարդական գրուածներու կը հետեւի եւ թէ թղթարարութիւն ի գործ կը դնէ: Իրաւ որ թղթարարութեան կը հետեւէր հեւ ի հեւ. բայց իր եղբայրակիցները, որոնք ընդ ակամբ կը հայէին իրեն, ոչ թէ այդ զբաղումը իրօք թերութիւն մը կը նկատէին, կամ ծանր յանցանք մը, այլ՝ չիտակը ըսելով՝ անոր համար, որ Աւէտը իր թուղթ ու թլիսմը կը ծածկէր ընկերներէն, ու հակառակ անոնց բուռն հետաքրքրութեան, բնաւ չէր ուզած բան մը հասկցնել անոնց: Խղճերը չէին դիտեր որ Աւէտն ալ բան մը չէր հասկնար: Ի՞նչ օգուտ սա մտամոլութիւնը, կամ բնազանցիկ ձգտումները՝ այն ատեն ահագին ազդեցութիւն ունէին, մանաւանդ առանձնակեացներու մօտ: Աւէտի նման՝ Գէորգ հայրսուրբն էր որ երիտասարդութեան ատեն ունեցեր էր իր հակառակորդները կամ նախանձորդները...

Այս տեսակներէն մէկը կրնար համարուիլ սարկաւագ Աւէտը որ արդէն 25 տարեկան հասակը թեւակոխած էր: Մեռուկ վարդապետի մը սպասաւորած ըլլալով՝ անոր թուղթ ու թլիսմը ձեռք ձգած էր, ու հինգ տարիէ ի վեր՝ անով կը չարչրկուէր: Դեռ ձեռքը բանալիի մը չէր հանդիպած, ոտքը արահետի մը չէր դըպած: Իմաստունն Գէորգ վարդապետը՝ իրենց վանքի միաբանն ու վարդապետը մեծ հռչակ ունէր թէ այդ ամէն գիտութիւնները սորված, գործադրած ու մարսած է, բայց երանելին վարդապետը անմատչելի էր, առանձնակեաց, խստակրօն, մանր մունր թուղթ-թլիսմի կարեւորութիւն չտուող եւ յետոյ՝ ո՛վ կը համարձակէր անոր առջեւ այդ տեսակ բանի վրայ խօսք ընել: Սարկաւագ Աւէտը՝ քանի՛ քանի հեղ գացեր, աչք համբուրեր էր, թերեւս՝ օրին մէկը այդ մասին, բառ մը, խօսք մը թռցնէր բերնէն, այլ չէր յաջողած, զօրը տուեր էր մտքին եւ երեւակայութեան, ու հուն չէր եղած: Սաստիկ հետաքրքրութիւն մը ծնած էր իր մէջ՝ Անապատ եկող գացող ամէն կարգացուորներուն ծանօթանալ եւ անոնց մտքին տոպրակը խուզարկել: Կարգը եկած էր տիրացու Մարտոյին, որ ինքնին թէպէտ աչքառու բան մը չէր, հազիւ 18 տարեկան, անփորձ մարմնով, մտքով, բայց Աւէտին ուշադրութիւնը գրաւած էր՝ տիրացուներու խումբին մէջ՝ անգամ մը՝ հիացմամբ Տ. Թորէի հաւնարները պատմած եւ՝ Վեցհազարեակի ու Ըստուուլայի անունները արտասանած ըլլալով: Օր մըն ալ՝ իրիկուն՝ Աւէտը ուղեց այցելել Մարտոյին որ առանձին կը մնար պզտիկ խուցի մը մէջ: Ցածկիկ լուսամուտէն տեսաւ որ Մարտոն՝ գլխաբաց ու ծնրաչոք ջերմ ոգեւորութեամբ կը կարդայ՝ Նարեկացիի «Բարեբանեալ Աստուած երկնաւոր» աղօթքը:—

Հասկցա՛յ, էտա սատանի լաճը ուսուկբուսուկ մէկն է: Վեցհազարեակի բոլորը չուռ եկեր է, Աստծոյ շնորհիւ բանիկ մը պըտ հասկնամ: Դուռը բանալով ներս մտաւ:

—Բարի իրիկուն տիրացու:

—Աստծու բարին, հրամմէ, ասաց Մարտոն, ոտքի վրայ, բայց քիչ մը այլայլած. որովհետեւ ժամանակ չէր ունեցած իր ձեռագիրը ծոցը դնելու, ուր կը պահէր սովորաբար:

Սարկաւագ Աւէտը երկու քայլ առնելուն պէս՝ ճրագկալին ներքեւ կիսբաց գիրք մը տեսաւ, ու ինչ որ յափշտակելով՝ ձեռք առաւ ու ճրագին դէմ վազեց: Թուղթերը անդադար դարձնելով, աչքերով կը լափէր զայն: Ջանազան տեսակ բոլորակներ, քառակուսիներ, պատկերներ, քլիմաներու ձեւեր, խելքը գլխէն առին:

—Տիրացո՛ւ, քեզի բաղդն իմ ինկեր, էսա ի՞նչ է ա:

—Ձեռագիր, հին գիրք է:

—Է՛, ընչի՞ խամար ա:

—Օ՜ֆ, դարտակ բան, ջանալով կարեւորութիւնը նուազեցնել:

—Բէզի տուենն կրա՛կ ընկնի, էսա դարտա՞կ ա, դեւը բաղդն ինկաւ, խաւատացո՞ղը...

—Ես բան մը չհասկցայ, ու գիտեմ անպէտք գիրք է...

—Անպէտք ա ընձի տի՛ւ, քե՛ կը տամ կեազմուկ, խորոտ Նարեկ մը, որ աշխարհ մը կ'աժայ...

—Նարեկ չա՛տ ունիմ եւ թէ բերան գիտեմ գլխէ գլուխ:

—Աղէ՛կ ուրիշ պատուական գիրք տամ:

Մարտոն նեղ դրութեան մէջ էր: Ի՞նչ ըսէր: Տէր Թորէի անէծքն էր եղաւ, կը մտածէր: Պահ մը լուռ կեցաւ, չէր կըրնար պատասխան մը դըրսնել:

—Ի՞նչ կեասես, կրկնեց Աւէտը:

Մարտոն վճռեց իր ըսելիքը:

—Ի՞նչ ասեմ, ամանաք գիրք է, ծախու չէ:

—Մի՛ ծախեր, մինակ քանի մը օր տի՛ւր, օրինակ խանեմ ու դարձնեմ քի՛տամ:

—Չէ, չեղնի, ամանաթ է...

—Քե՛ ի՞նչ զեան կը խառնի, խելա՛ռ.

—Ցրի՞ կը տանես, ի՞նչ բանի պտով (համար):

—Քե պէ՞տք ա, խինդ օրէն, արի առ:

—Երդում եմ ըրեր, մարդու ձեռք չեմ խտար:

Աւէտը սկսաւ զայրանալ, աչքն ընկեր էր գիրքը, բռնի առնել, աչքը չէր կտրեր, Մարտոն գոռո՛ղ կտրիճ մըն էր, ու լռելով չէր յաջողեր, ի՛նչ ընել:

—Վաղ անցանք Մարտօ, էսա տեղ, քեզի առջեւ նստիմ ու գրեմ:

—Որ եթէ գիս սովրեցնես, կ'եղնի...

—Անաստուած, ես ի՞նչ խասկցայ, որ քե՛ խասկցնեմ:

—Դու ծո՛վ կը մակրդես, իմ ալ չես հասկնար:

—Էսա տեղ խասկցող կա՛յ, բայց տիւնն ուրի չի խասկցներ...

—Գէորգ հայր սո՞ւրբը...

—Խա՛, աղէկ գըտար, բայց քե՛ ո՛վ խօսեր ա:

—Ողորմա՛ծ հէր, չուտուց գիտեմ, էն ապով էլ եկայ չուր հուտա...

—Դե՛հ, սիրբ, որ քէ՛ տանիմ Գէորգ խայր սուրբին, ինքը կիարդայ, կ'իմանայ, պէլքի, օրհնեալ բերանը բացուի:

—Եթէ այնպէս բան մը յաջողցնես, հոգիս էլ չեմ խնայեր:

Սարկաւագը համոզուեցաւ, իր ալ ձգտումը այդ էր հինգ տարիէ ի վեր: Իրիկուան ժամը 2ն էր: Ցարմար առեն, Անապատականները ամէն մէկը իր խուցը, հայրսուրբը առանձինն էր, ձեռագիրն ալ հզօր պատրուակ մը. իր խօսքն ու Մարտոյին մէկ ամանի մէջ դնելէ վերջ, դուրս ելան ու ջուխթակ, դէմ Գէորգ հայրսուրբի խուցը գացին: Դուռը փորձեցին ուշկէկ մը, տեսան որ փակ է, քովի լուսամուտին գացին: կանթեղը կը վառէր: Ոլխարրի պզտիկ մորթ մը՝ ապակիի տեղ կը ծածկէր լուսամուտը, եւ մէջտեղէն բացուածք մը ունէր, օդ առնել տալու: Աւէտը շատ կը քաշուէր, ուստի Մարտոն դրդեց, որ լուսամուտի բացուածքէն ձէն տայ: Մարտոն մէկ աչքը բացուածքին վրայ դրաւ, դիտելու համար թէ ի՛նչ կ'ընէ իմաստուն վարդապետը: Ի՛նչ փոքր խցիկ: Հազիւ երկու խշտեակ պարունակէր, քարուկիր շէնք մըն էր, հաւկթաձեւ կամարով, որ խանգրած ու սեւցած էր կանթեղի ծուխէն ու մուխէն: Անզարդ, անշուք խցիկ, մէկ կողմը կար, գետնէն ծունկ մը բարձր խշտեակ մը որ ծածկուած էր թաղիքով թէ հնցած կապերտով մը, առատ որոշ չէր, ու քովիկը կիսմայ անկողին մը, պզտիկ բարձով մը, որուն երկու կողմը թափթփուկ էին քանի մը կտոր գիրքեր: Խշտիկին դիմաց՝ մէկ պատին միւսը ձգուած էր մաղէ միջակ չուան մը, որուն քովէն կը պլպլար կանթեղը: Հայր սուրբը արթուն էր ու ոտքի վրայ: Կը քրքրէր ձեռագիր մը, որուն ի՛նչ ըլլալը չէր նշմարուեր հեռուէն: Դէմքը դէպի հիւսիսն էր, ու գլուխը ծածկուած էր հնօք վեղարով մը:

Մուշ ԳԵՂԱՄ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ՏԿՂՈՒ ՄԸ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

(Շար. եւեկի թիւեն եւ վերջ)

Թէ ի՛նչկերպով տղան կը վերաբերի ներքին եւ արտաքին աշխարհի սքանչելիքներուն, թէ արտաքին երեւոյթները ի՛նչ ազդեցութիւն կ'ընեն անոր հոգեկան տրամադրութեանց վրայ:—Տղան հաւասարապէս ուրախ տրամադրութեան մէջ ըլլալու է եւ եթէ նոյն իսկ տեսակ տեսակ յուզումներ, որոնք մանուկներուն ալ չեն խնայեր, զայն իր բնական վիճակէն հանած ըլլան, փոքր ինչ յետոյ իսկոյն նոյն վիճակն ըստանալու է: Մինչ տխուր տրամադրութեան մէջ գտնուող տղաք հիւանդ են թէ՛ բժշկական եւ թէ մանկավարժական տեսակէտով: Նոյնը կրնանք ըսել նաեւ հակառակ բեւեռը գտնուողներուն համար, այսինքն այն տղոց համար որոնք միշտ չափազանց գրգռուն ու յարաշարժ վիճակ մը ունին: Հետեւաբար՝ հոգւով առողջ է այն տղան որ կրնայ իշխել իր անդամներուն եւ մտքի հանդարտութիւնը պահել: Առանց մարմնոյ հանդարտութեան՝ չի կայ հոգիի հանդարտութիւն, այսինքն պատշաճաւորութիւն տպաւորութիւնները ըմբռնելու եւ պահպանելու:

Դ. Վերջապէս մանկանց հոգեկան առողջութիւնը կը ճանչցուի իրենց արտայայտած բարոյական ու գեղեցկագիտական ըմբռնումներով, ճշմարտին, բարւոյն ու գեղեցկին հասնելու համար ի գործ դրած ճիգերով: Թէ տղան չունի բարոյական ու գեղեցկագիտական գաղափարներ, ամէն դաստիարակի յայտնի է: Կարեկցութիւն եւ համազգացութիւն փորձառութեան պտուղներն են եւ երբեք արդիւնք՝ դատողութեան: Այս պատճառով հասուն մտքերն են որ կրնան ունենալ զանոնք զարգացած վիճակի մէջ, իսկ տղան կը հասնի անոր՝ քայլ առ քայլ:

Նախ եւ առաջ փորձառութիւնը իր սեփական եսէն կը սկսի: Ըսենք թէ երկու տարեկան տղայ մը ճմլուած մը ունենայ. ասոր կը հետեւի ոչ միայն ցաւ, այլ որոշ չափով դէմքի կծկում, ձայն ու արցունք: Ասով տղուն մէջ փորձառաբար կը տպաւորուի թէ՝ ֆիզիքական ճմլումը երեւան կը բերէ ցաւ ու լաց:

Դարձեալ ըսենք թէ տղան կորուստ մը ունեցաւ, պուպրիկը կորսնցուց կամ կտրկանդակի համեղ կտորը ձեռքէն առին, հետեւութիւնը հոգեկան վիշտ է որ կ'արտայայտուի լացով ու ճիչով: Հետեւաբար ձեռք կը բերուի փորձառութիւնը թէ արտօսրը արտայայտիչ նշանն է հոգեկան ու ֆիզիքական ցաւին: Այնուհետեւ տղան քայլ մը եւս կ'առնէ, իր փորձառութիւնը ուրիշներու վրայ ստուգելով: Երբ տեսնէ լացող ու ճչող տղայ մը, կ'եզրակացնէ թէ անպատճառ հոգեկան վիշտ մը կամ ֆիզիքական ցաւ մը ունի, կը համակրի անոր, կը վշտակցի ջերմապէս: Այս ճամբով տղան իր փոքր հասակէն աստիճան առ աստիճան կը բարձրանայ համակրանքի ու վշտակցութեան բարձունքը հանող սանդուխը: Սակայն աւելի բարձր տեսակէտէ վշտակցութիւն մը կայ, որուն կը հասնին միայն վեհ եւ զարգացած հոգիներ:

Այդ բարձրութեան վրայ է որ մարդս կ'ըմբռնէ իր ընկերոջ վիշտը, մարդկութեան տառապանքը, թէեւ աչքին առջեւ չունենայ զանոնք: Այդ զգացմամբ առգորուած կեանքն իսկ նուիրելու պատրաստակամութիւնը կ'ունենայ, ընկերին ու ամբողջ մարդկութեան ցաւերը թեթեւցնելու համար:

Ուրախակցութեան փորձառութիւնն ալ նոյն աստիճանով առաջ կ'երթայ: Այս զգացումը նուազ խորութիւն ունի, որովհետեւ ամբողջ մարդկութեան հետ գործ չունի, այլ միշտ մասնաւորներով կը զբաղի: Անոր փոխարէն առաւելութիւն մը ունի, որ զերծ է երկրային գարշ ազդեցութիւններէ: Կատարեալ ուրախակցութիւնը ինքնուրացութիւն կ'ենթադրէ, մարդկային համակրութեան բարձրագոյն արտայայտութիւնն է, ուստի եւ բոլորովին օտար մանուկ հոգիներու:

Գեղեցկագիտական ըմբռնումները դաստիարակութեան արդիւնք են: Գեղեցիկի մասին, ինչպէս յայտնի է, մանաւանդ արուեստի արտադրութեանց մէջ, գաղափարները կը տարբերին անհատէ անհատ, ու կարելի է բարոյական ընտիր անձ մը ըլլալ, արուեստի վրայ գաղափար չունենալով հանդերձ: Սակայն մանկան համար մանկավարժական տեսակէտ թերութիւն մըն է, եթէ արուեստի նախնական հակում կ'ընդունինք համաչափութեան եւ դաշնաւորութեան ըմբռնումը: Ուր որ աս չկայ, չըկայ նաեւ կարգապահութեան զգացումը, որ խիստ աննպաստ ազդեցութիւն մը ունի բարոյականի վրայ: Բարոյական ու գեղեցկագիտական ըմբռնումներու փոխադարձ ազդեցութիւնը ակներեւ է: Ահա թէ ինչո՞ւ իրաւամբ ըսուած է, որ գեղեցիկ արուեստներու ուսումը մարդս կ'ազնուացնէ: Սակայն հեռու մեզմէ այն անձը, որուն որբանին քով Շնորհքներէն մէկը չէ հոկած:

Կ. Վ. ՊԱԼԱՊԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԵՐԿՈՒ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Մենսոր մանկանց Ֆրանսերէն քերականութեան եւ զրուցատրութեան (էջ 48, գին 2 ղրուշ).— Մենսոր Մանկանց կամ երկրորդ գիրք Ֆրանսերէն լեզուի (էջ 128, Գին 4 ղրուշ) Կ. Ս. Տէմիրճեան, Տպագր Ն. Կ. Պէրպէրեան, 1901, 1902:

Զ.

3.—Բ. 25, 33, 103. Պէտք է ապաթարցով գրել grand' faim, grand' soif, ո՛չ թէ առանց ապաթարցի, grand faim, grand soif.—Grande ածականին e գիրը կը ջնջուի ու անոր տեղ ապաթարց մը կը դրուի, եթէ յաջորդ գոյականը (եզակի՛ թէ յոքնակի) իգական է, ու այս պարագային մէջ երկուքը միասին կը նկատուին բարդ բառ (ինչպէս հայերէն՝ նորավէպ, ծիրայր, մանրալուր, եւլն). այսպէս կը գրուին նաեւ grand' chambre, grand' mère, grand' classe, grand' chose, grand' chère, grand' croix, grand' maman, grand' rue, grand' messe, եւլն.: Իսկ եթէ grande իրեն յաջորդող գոյականին հետ մէկ բառ չի կազմեր, այլ չափ կամ տարածութիւն կը նշանակէ, ո՛չ թէ մեծութիւն, այդ պարագային մէջ միայն առանց ապաթարցի կը գրուի եւ սեռով ու թիւով կը համաձայնի. La grand' classe n'est pas toujours la grande classe.

4.—Բ. 24. Հայերէն խորհիլ ու փրանսերէն խօսիլ կ'ենթադրէ ըսել. Asseyez-vous tranquille եւ asseyez-vous docile, վասն զի s'asseoir բային հետ tranquille ու docile ածականները չեն կրնար ճշմարտօրէն վարիլ, մանաւանդ որ, ինչպէս առիթ ունեցանք վերեւ դիտել տալու՝ հայերէնի մասին կարելի չէ բացարձակօրէն կանոնադրել, թէ փրանսերէնի մէջ անխտիր ամէն ածական կրնայ ամէն բայի հետ իբր մակբայ գործածուիլ: Նոյն իսկ կարելի չէ ըսել Asseyez-vous docilement (հլուօրէն նստեցէք), այլ կ'ըսուի soyez-sage (հանդարտ, խելօք կեցէք):

5.—Բ. 24. Պիտակօրէն կը կանոնադրուի թէ «De բացառականի հոլովանիշ է»: Փրանսերէնը, ինչպէս եւ լատիներէնէ ծագած միւս լեզուները, իսկապէս ո՛չ հոլով (cas) ունին, ո՛չ ալ հոլովում (declinaisons), այսինքն գոյականները չեն փոխեր իրենց վերջաւորութիւնները, այլ հոլովներուն տեղ կը գործածուին նախադրութիւններ: Շա՛տ շատ, հայ տղոց ըմբռնումը դիւրացնելու մտօք, կարելի է ըսել. «Փրանսերէն de նախադրութիւնը կը համապատասխանէ հայերէն սեռական, բացառական եւ երբեմն գործիական ու պատմական հոլովներուն, ինչպէս նաեւ à նախդիրը՝ բուն տրականի, նախդրիւ տրականի եւ յաճախ ներգոյականի»:

6.—Բ. 26, 27 ու 35 էջերուն մէջ, փոխանակ Indicatif (Սահմանական), պէտք էր գրել Présent de l'indicatif (Սահմանական ներկայ), այդ եղանակին միւս ժամանակներուն հետ չշփոթելու համար:

7.—Բ. 33. Coude (արմուկ) իգական չէ, այլ՝ արական, le coude (լատ. cubitus).

8.—Բ. 32. Համաձայնական սխալ (solécisme) կայ սա խօսքին մէջ. Nommez les objets qu'il y a dans la classe որ պէտք է ըլլայ, Nommez les objets qui sont dans la classe, վասն զի que (complément direct) չի կրնար qui ի տեղ իբր sujet գործածուիլ, ինչպէս հայերէն չըսուիր. «Անուանեցէք այն առարկաները՝ զորս կան դասարանին մէջ», այլ... «որոնք կը գտնուին...» sont, որ հոս չէզոքաբար կը վարի:

9.—Բ. 37. Վահրամ, իր դասընկերներէն մէկուն կողմէ իրեն ուղղուած ա՛յն

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (93)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ժ.

Նկարագի՛ր մի, Վէրնիէ գործի մէջ միայն ունէր այդ յատկութիւնը: Ուսում չառած մարդոց պէս՝ կամ շատ անզօր եւ կամ շատ բուռն էր: Վարուողութենէ ու չափաւորութենէ զուրկ էր: Բայց իր հարսը ունէր այդ երկու ձիրքերն ալ: Վէրնիէ սէգ, բիրտ ձեւ մը առած՝ Կուրնըվիլ կը հասնէր, պատրաստ իր բարկութիւնը թափելու, որոտալու: Ժընըվիէվ դղեակի վերնադաւթակին վրայ ընդունեց իր պարոնտատը այնպիսի հանդարտ դիմագծութեամբ ու ժպտով մը որ Վէրնիէ իր սովորական չափաւորութիւնը վերստացաւ: Ուստի ուրիշ ատենի վերապահեց ընել այն կշտամբանքները՝ զորս ճամբուն պատրաստած էր: Ուշով քննեց զաւակը՝ որ տժգոյն ու բանագրօսիկ երեւոյթ մը ունէր: Ճաշը սովորականին պէս տեղի ունեցաւ, ամենապարզ խօսքերու փոխանակութեամբ: Ճաշէն յետոյ՝ հայր ու տղայ ծխեցին: Ժամը իննին, Բրիսթիան քաշուեցաւ անտարբեր կերպարանքով մը: Ժընըվիէվ ու Վէրնիէ առանձին մնացին: Այն ատեն կարգը եկաւ բացատրութիւններ տալու:

Ժընըվիէվ կորովի լեզուով ու մտածումներու բարձրութեամբ մը խօսեցաւ, ինչ որ մեծ զարմացում պատճառեց Վէրնիէի. պատկերացուց վեց ամսուընէ ի վեր իր վարած կեանքը եւ ցոյց տուաւ այն աշխատութիւնը՝ որուն ձեռնարկած էր, Բրիսթիանը վերականգնելու համար: Յաջողելու վրայ էր, երբ Էթիէննէդ Յհարիէի աղիտաբեր միջամտութիւնը վտանգած էր ամէն ինչ: Մէկ վայրկեանի մէջ, Բրիսթիան, իր երբեմնի կեանքին յուշքերէն աղդուած, այդ պչրուհին տեսնելու անխոհեմութիւնը գործած էր, ու այդ սխալին հետեւանք եղած էին յառաջդոյն չափազանցութիւններ: Կացութիւնը ամէն ատենէ աւելի ծանրակշիռ էր հիմա: Բրիսթիանի նախկին սիրուհին Կուրնըվիլէ երեք մղոն հեռու կը բնակէր. այդ մօտաւոր բնակութեան չարժառիթն էր վերահաստատումը նախկին յարաբերութեանց, մանաւանդ որ Բրիսթիան առարկայ պիտի ըլլար կոմս Շէնկէլի սիրային նախանձին, ու այն բոլոր մոլորումները պիտի ունենար՝ որոնց կ'առաջնորդէ յոռի կեանքը:

Վէրնիէ կատարելապէս ապահով էր թէ Էթիէննէդի կողմէ սկսուած պայքարը պիտի դադրէր բնաւ: Բրիսթիանի կողմէ տրուած լաւագոյն որոշումները ապարդիւն պիտի մնային, որքան ատեն որ այդ լըրբուհին միջամուխ ըլլալով անօգուտ դարձնէր զանոնք: Հազիւ երկու օրեր անցած Ցամմարի մէջ պատահած ցաւալի միջադէպէն ի վեր, Էթիէննէդ սկսած էր մտատանջութիւն զգալ ու մինչեւ Կուրնըվիլ հետապնդած էր անոր: Այդ առտուն իսկ՝ կոմս Շէնկէլի մէկ ծառան ձիով եկած էր դղեակ, նամակ մը յանձնելու համար Բրիսթիանի. յանդգնօրէն Ժընըվիէվի կողմէ վար դրուած էր այդ նամակը: Մանկամարդ կինը որոշած էր ամուսնին չտալ այդ նամակը, անեղծ պահելով զայն: Բայց միշտ իր ձեռքը պիտի հասնէի՞ն այդ նամակները, զանոնք մէջտեղէն անհետացնելու համար: Բրիսթիան, հակառակ իր զգացած ամօթին ու զարչանքին, տեղի չպիտի՞ տար Ցամմարի երթալու փորձութեան: Այդ կինը ի՛նչ մեծ ազդեցութիւն ունի անոր վրայ: Եթէ Բրիսթիան չուզէ՞ իր նախկին սիրուհին մօտ երթալ, այս վերջինը մինչեւ դղեակ գալու համարձակութիւնը չպիտի՞ ունենար: Ամէն կողմ վտանգ կար, ամէն ինչ մըտմտուք կը պատճառէր: Ո՛ր կողմն ալ դառնային, հորիզոնը մութ կ'երեւար: Ահա ինչո՛ւ համար Ժընըվիէվ իր պարոնտատին իմաց տուած էր եղելութիւնը, առանց նկատի առնելու որ նոր հոգեր պիտի պատճառէր անոր: Ինքզինքը արտօնուած չէր զգար առանձինն ու առանց խորհուրդի պայքարիլ Էթիէննէդի դէմ: Կեանքի նկատմամբ շատ միջակ փորձառութիւն մը ունէր, հետեւաբար առանց առաջնորդի չէր կրնար բան մը ընել: Այդ դժնդակ ձեռնարկին մէջ՝ ո՞վ Վէրնիէէն աւելի լաւ կրնար առաջնորդել, իբր այնքան ճարտար գործի մարդ: Իրենց դատը համանման էր: Շահերնին ալ իրարու հանդոյն: Հարկ էր որ միասին յաղթանակէին: Ժընըվիէվ ամէն ինչ դիմադրաւելու պատրաստ, Վէրնիէի հաւանութիւնն ալ առնել կ'ուզէր:

Վէրնիէ սկզբան մտիկ ըրած էր մռայլ ու ընկճուած դէմքով մը, յետոյ անոր խոհական բացատրութիւններուն վրայ, ինք ալ ոգեւորուած էր: Վէրնիէ լուրկ կերպով որոշում տուող մարդ չէր. իրեն համար չէր կրնար պահել զգացած տպաւորութիւնները. շատ կը սփոփուէր՝ իր դժգոհութիւնը կամ ուրախութիւնը յայտնելով: Թոյլ տուաւ որ Ժընըվիէվ պարզէ կացութիւնը. յետոյ ինք ալ սկսաւ տրտունջներ յայտնել: Էթիէննէդի դէմ է որ ամէնէն աւելի զայրացած էր: Իբր գործի մարդ ունեցած իր աննենգութիւնը կ'ընդվզէր Էթիէննէդի գործելակերպին դէմ, որուն մեծ գումար մը տրուած էր՝ հանդարտ կենալու համար. սակայն տարաբաղդէպ կերպով երեւան ելած էր անիկա:

(Շարունակելի)

հարցումին թէ N'as-tu pas mon livre?, կը հարցնէ Quel livre.° — Դասընկերը կը պատասխանէ. Mon histoire; je l'avais oubliée (եզ. իգ.) sur la table. Monsieur le maître la gardée (եզ. իգ.) certainement. — Կը կարծենք գիտնալ թէ oubliée ու gardée անցեալ ընդունելութիւնները պարտէին հոս զըլուիլ, ո՛չ թէ եզակի իգական, այլ՝ եզակի արական, վասն զի այս պարագային մէջ histoire (պատմութիւն) իգական ըլլալով հանդերձ՝ զեղչեալ մտօք կը նշանակէ livre d'histoire(պատմութեան դասագիրք), ուստի եւ oublié ու gardé սեռով (ինչպէս եւ թիւով) կը համաձայնին ո՛չ թէ histoireին կամ l'ին (la), այլ զօրութեամբ իմացուած livreին կամ l'ին (le):

10.— Բ. 37. Il (Georges) a cassé le bras (de Paul), ներգործաբար կը նշանակէ «Նա (Պետրոս) կոտրած է (Պօղոսին) բազուկը: Բայց հոս «անդրադարձօրէն» պէտք էր ըսել. Monsieur Georges est tombé hier; il s'est cassé le bras (փոխ. il a cassé son bras, ինչ որ չըսուիր):

11.— Բ. 40. Où est donc le chandelier .° հարցումին պատասխանած է ցուցական դերանունով, c'est sur la table, փոխանակ էական դերանունով պատասխանուելու, Il est sur la table, քանի որ էական դերանուանները կրնան դրուիլ նաեւ առարկաներու տեղ:

Կարին Ա. Ն. Թ.

Արտաքին Լուրեր

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Վիլհելմ Բ.ի համակրութիւնները.— Տպաւորութիւնը Մ. Նահանգաց մէջ.— Լրագիրներու կարծիքը.—Հանդէսներ.—Գերման լրագիրները:

Նիւ-Եորք, 28 յունիս.—Վիլհելմ կայսեր հեռագիրը եւ Մ. Նահանգաց նաւաբաժնին ըրած մեծարանքները խիստ նպաստաւոր տպաւորութիւն մը գործեցին քան թէ այն համակրութիւնը զոր Գերմանիոյ կայսրը ասկէ առաջ յայտնեց Մ. Նահանգաց նկատմամբ: Ամերիկեան Փըլթըն ծովակալին հեռագիրները կը հաստատեն այդ տպաւորութիւնը. Նաեւ Վիլհելմ Բ.ի կողմէ ամերիկեան նաւաբաժնին ու անոր սպաներուն եղած սիրալիր ընդունելութիւնը ու մեծարանքները: Քիլէն մասնաւոր աղբիւրներէ առնուած լուրերն ալ միեւնոյն միտքով են: Վիլհելմ կայսրը ու Հայնրիխ իշխանը մասնաւոր համակրութեամբ վարուեցան իրենց զբօսանաւերովը Քիլ ժամանող նշանաւոր Ամերիկացիներու հետ: Նիւ-Եորքի լրագիրներէն ոմանք, յիշելով մանաւանդ Վենէցուէլայի խնդիրը, շատ անկեղծ չեն գտներ այդ արտայայտութիւնները:

—Նիւ-Եորք Թայմզ կ'ըսէ թէ Քիլի հանդէսները այնքան անկեղծ չեն եւ թէ Մ. Նահանգաց նաւատորմին նկատմամբ Գերմաններուն ընթացքը հետաքրքրական է, վասն զի ամէնէն աւելի Գերմանիոյ հետ է որ այդ նաւատորմը կրնայ օր մը գործ ունենալ: Նիւ-Եորք Թայմզ կը յիշէ թէ երկու անգամ քիչ մնաց որ պատերազմ ծագէր Գերմանիոյ եւ Մ. Նահանգաց միջեւ՝ նախ Սամոայի ու յետոյ Մանիլայի մէջ: Այդ երկու գործերէն առաջինն էր որ պատճառ եղաւ ամերիկեան նոր նաւատորմի մը: Գերման ու ամերիկեան նաւատորմերուն սպաները միահաղոյն կ'ընդունին թէ օր մը կրնայ ըլլալ որ իրարու հետ գործ ունենան: Նիւ-Եորք Թայմզ կը յարէ թէ երկու նաւատորմերը իրարու նկատմամբ նախանձ ու անվստահութիւն ունին: Փոխանակուած համակրական արտայայտութիւնները քիչ մը չափազանցուած են, մինչդեռ երկու կողմն ալ կ'ուզեն գիտնալ թէ բոլորովին տարբեր պայմաններու մէջ ի՛նչ դեր պիտի կատարեն:

Պերլին.—Գերմանիոյ կայսրը արծաթէ գաւաթ մը նուիրեց ամերիկեան Քերսէյճ մարտանաւին սպաներուն սեղանատան: Երէկ, իրիկուան կողմ, Վիլհելմ Բ. այցելեց Պ. Վանտէրպիլթի զբօսանաւը: Հիւսիսային Գերմանիոյ նաւարշաւներու ընկերութեան անդամները, գիշերը, Հոհենցոլերն զբօսանաւին մէջ սեղանակից եղան Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհիին:

—Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ, կէս-պաշտօնական լրագիրը սապէս կը խօսի Քիլի հանդէսներուն վրայ.— «Գերմանիա ու Մ. Նահանգները կարելի է ըսել թէ ձեռք ձեռքի տալով ընթանալու համար ստեղծուած են. Նաեւ իրենց ջանքերը միացնելու այն ազդեցութեանց դէմ որոնք կրնան խանգարել երկու ժողովուրդներուն տնտեսական զարգացումը: Երկու երկիրներուն պաշտօնն է զօրացընել այն ազդեցութիւնները որոնք նպաստաւոր են մտքի ընդհանուր մշակման եւ կրթութեան բարւոքման: Երկու երկիրներուն կենսական շահերը եւ ոչ մէկ տեղ իրարու դէմ կ'ելլեն. Նաեւ հաւաքական կարեւոր շահեր միշտ պիտի նպաստեն դիւրացնելու իրաւախոհութիւնները:»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Պ. Լուպէ Լոնտոնի մէջ.— Օտար այցելուներ.— Օթէլներ.— Ընդունելութիւններ Տուվրի մէջ:

Լոնտոն, 27 յունիս.—Լոնտոն այս միջոցիս չափազանց լեցուած է աշխարհի ամէն կողմերէն եկած օտարազգի ուղեւորներով: Այսքան օտարազգիներու եւ գաւառացիներու բազմութիւն բնաւ չէր տեսնուած Լոնտոնի մէջ, նոյն իսկ Թագադրութեան հանդէսներուն ատեն: Երէկ իրիկուն մէկ սենեակ միայն տրամադրելի կար, այն ալ առաջնակարգ օթէլի մը մէջ: Կը պատմուի թէ Քորնուէլէն Լոնտոն ժամանած ուղեւոր մը որ Բարիզ ուղեւորելէ առաջ քանի մը օր Լոնտոն պիտի մնար, պարտաւորուեցաւ ճամբան շարունակել, վասն զի պառկելու տեղ չկրցաւ գտնել: Լոնտոնի լաւագոյն օթէլներէն մէկին մէջ նոյն իսկ լոգարան մը տրամադրելի չէ, անկողին մը դնելու համար հոն: Օտարազգի այցելուներուն մէջ տիրող տարրը կը կազմեն Ֆրանսացիները ու Ամերիկացիները: Ֆրանսացիներուն այդ խճողումը կրնայ բացատրուիլ Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէի ուղեւորութեամբը, բայց ամէնէն փորձառու օթէլի տէրերը անգամ չեն կրնար հասկնալ թէ ի՛նչ պատճառով այդքան Ամերիկացիներ Լոնտոն կ'այցելեն:

—Լոնտոնի մէջ Պ. Լուպէի ընդունելութեանը առթիւ Վիքթորիա կայարանին կառախումբերուն կեցած տեղը տարաշխարհիկ ծաղիկներով պիտի զարդարուի: Արքայական սպասման սրահին մէջ պատուակալ պահակազօրքեր բարեւի պիտի կենան երկու կողմի վրայ: Էտուարտ Թագաւորին պիտի հետեւին բարձրաստիճան պաշտօնատարներ եւ ֆրանսական դեսպանատան պաշտօնեաները:

Լոնտոն, 29 յունիս.— Էտուարտ Է. ծանոյց Տուվրի տեղական իշխանութեանց թէ հաւանած է տեսնուած պատրաստութիւններուն՝ Պ. Լուպէին Տուվր ցամաք ելլելուն համար: Էտուարտ Է.ի եղբայրը՝ Քօննոթի դուքսը, ինչպէս նաեւ պալատական չորս կառքեր պիտի ղրկէ Տուվր: Բարաֆին վրայ պորմ մը պիտի կառուցուի, ուր Պ. Լուպէ պիտի ընդունուի Թագաւորին անունով: Պատւոյ Լէգէոնի պատուանշան ունեցող Անգլիացիները գումարում մը պիտի ունենան, որպէս զի կարենան իրենց յարգանքները մատուցանել Պ. Լուպէի: Այդ գործին նախաձեռնարկ եղած է երեսփոխան Սըր Ալպէրթ Ռոլիթ որ Պատւոյ Լէգէոնի սպայի աստիճան ունի: Յուլիս 6ին, անգլիական ու ֆրանսական նաւաբաժիններուն Տուվր այցելելուն առթիւ, զբօսական կառախումբեր պիտի երթեւեկեն Լոնտոնի եւ Տուվրի միջեւ:

ՖՐԱՆՍԱ

Ծերակոյտին մէջ.— Կրօնական միաբանութեանց խնդիրը.— Պ. Վալտէք-Ռուսոյի վերերեւումը.— Նախորդ նախարարապետին բանախօսութիւնը:

Բարիզ, 28 յունիս.—Առաջուընէ ծանուցուած ըլլալով Պ. Վալտէք-Ռուսոյի ժամանումը, Ծերակոյտին մէջ թէ՛ ժողովականներու եւ թէ ունկնդիրներու մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր: Վիճաբանութեան առարկայ էր միաբանական վարժարաններու տեղ կառուցուելիք վարժարաններուն ծրագիրը՝ որուն դէմ խօսած էին քանի մը ծերակուտականներ: Կրթական նախարարին ետքը խօսեցաւ Պ. Սէյպին, որ յայտարարեց թէ միաբանական վարժարանները փակելէն առաջ պէտք էր նորեր բանալու վրայ խորհիլ: Պ. Սէյպին յարեց թէ այսօր առաջարկուած օրէնքը բոլորովին անօգուտ է վարչական տեսակէտով, մինչդեռ վրդովիչ արտայայտութիւն մըն է քաղաքական տեսակէտով: Ծերակուտականը ըսաւ նաեւ թէ կացութիւնը անսովոր է. 1901ի օրէնքը կամ գէշ պատրաստուած եւ կամ գէշ գործադրուած է: Այդ միջոցին խօսք ուզեց Պ. Վալտէք-Ռուսօ: Պ. Սէյպին ըսաւ թէ պէտք է վերջ մը տալ այդ վարանոտ ու բռնաւոր քաղաքականութեան որ կը տկարացնէ թէ՛ Ֆրանսայի ազգը եւ թէ հանրային վարկը: Այդ միջոցին խօսք առաւ նախարարապետ Պ. Քոմպ եւ յայտարարեց.

«Պ. Սէյպին կ'ուզէ վիճաբանութիւն մը կատարել ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ: 1901ի օրէնքը չէ որ ուղղակի պատճառը եղած է հիմնական օրէնքին. անոր պատահական պատճառն է միայն: Ներկայ օրէնքին նպատակն է թոյլատրել գործադրելու ասկէ առաջ եղած դպրոցական օրէնքները: Երբ ուզուեցաւ գործադրել 1901ի օրէնքը, նախարարութիւնը իր դէմը գտաւ երեք զանազան դասակարգերու պատկանող կրօնական միաբանութիւններ: Նախ ուզեցի օրէնքը գործադրել 1901ի օրէնքէն առաջ արտօնուած հարիւր մէկ միաբանական հաստատութեանց համար: Փակեցի զանոնք: Թաղապետութիւնները ընդհանուր կերպով հնազանդեցան օրէնքին եւ ձեռնարկեցին աշխարհական վարժարաններու հաստատման, բայց մէկ կամ երկու նահանգներու մէջ չհամակերպեցան: Հարկ եղաւ խորհիլ դպրոցական օրէնքները գործադրել տալու պարագային վրայ, ուրեմն Պ. Սէյպին կը սխալի այդ մասին: Սխալ է այն խօսքը թէ հիմնական օրէնքը պիտի աւելցնէ համայնքներու եւ Պետութեան ծախքերը: 1886ի օրէնքովը ինքզինքնին արտօնուած նկատող փակուած վարժարաններու ուսանողները եթէ աշխարհական վարժարանները դիմեն, հարիւր քսանըեօթը համայնքներու մէջ հանրային վարժարանները անբաւական պիտի ըլլան: Եթէ վարձու շէնք մը չգտնուի եւ նորեր կառուցանել հարկ ըլլայ, պէտք ունեցած տեղերը պիտի կրնանք պայմանաժամ տալ. Նաեւ պիտի կրնանք խիստ անմիջական պարագաներու համար գործածել եղած վարկերը: Գալով արտօնութիւն ունեցող միաբանութեանց չարտօնուած հաստատութիւններուն, ատոնց 1500 խնդրանքները յետաձգեցինք հանրային հաստատութեանց անբաւականութեանը պատճառով: Պատճառ մը չկայ որ նախարարութիւնը այդ չուզէին մէջ չշարունակէ: Հետեւաբար վարժարաններու կառուցման մասին ելմտական մտածումներ պէտք չէ ունենանք: Կայ, սակայն, ելմտական խնդիր մը զոր պէտք է նկատողութեան առնենք: Ծախքեր պիտի ունենանք նոր ուսուցիչներու համար, գէթ նոր հաստատուելիք աշխարհական վարժարաններու նկատմամբ: Անցեալ տարուան արդիւնքներուն նայելով, երբ երեք հազար վարժարաններ փակուեցան, ծախքերը այնքան սոսկացնող երեւոյթ մը չունին: Մեր հակառակորդները երբ մեզ կ'ուզեն վախցնել՝ երէկ մէջ բերուած երեւակայական թիւերով, այնպէս կը խորհին որ իբրեւ թէ համալսարանական մենաւաճառը իրականացնելու խնդրոյն հանդէպ գտնուէին: Այդ մենաւաճառը ենթադրութիւն մըն է միայն. մի՛ խաբուիք: Իրականին մէջ որոշած ենք ամէն կերպով չափաւոր վարմունք մը ունենալ միաբանական այն վարժարաններուն նկատմամբ որոնց պահպանումը կրնայ առժամաբար օգտակար ըլլալ: Պակասութիւն մը եթէ ունինք, այն է թէ այդ օրէնքը շատ զգուշութեամբ կը գործադրենք: Ամէն անգամ որ 1901ի օրէնքը գործադրելու համար միջոցներ ձեռք առնենք, իսկոյն անկարգութիւններ կը կազմակերպուին մեզի դէմ: Երբ մարդ վըստահ է որ երկիրը իրեն զօրավիգ ունի եւ իր ընթացքը օրինաւոր է, այն ատեն ապահով կ'ըլլայ իր գործերուն համար կատարուելիք դատաստանին վրայ:»

Իսկոյն բեմ ելաւ նախորդ նախարարապետ Պ. Վալտէք-Ռուսօ եւ յայտարարեց.

«Բոլոր օրէնքները պէտք է գործադրել ու յարգել տալ, բայց առանց նուազեցնելու Թաղապետութեանց եւ նահանգային Խորհուրդներու իրաւունքները, ոչ ալ մեր այն սկզբունքը թէ կարգադրութիւն մը ընդհանուր հաւանութեամբ պէտք է ընել: Ծերակոյտին ներկայացուած մասնաւոր խնդիրը շատ դիւրին է լուծել փոխադարձ զիջողութիւններով. բայց կատարուած վիճաբանութիւնը անոր կարեւորութեան չափը բաւական անցաւ: Քիչ առաջ, ըսուեցաւ որ իրականին մէջ դահլիճին ամբողջ քաղաքականութիւնը խնդրոյ տակ է եւ այդ քաղաքականութիւնը յայտնապէս կը դատապարտէին: Իմ մասիս չեմ ուզեր այդքան տարածել վիճաբանութիւնը. միայն պիտի խօսիմ 1901ի օրէնքին գործադրութեանը վրայ: 1901ի օրէնքը ինք իրեն կը բաւէր. ճշգրիտ ու սահմանափակ նպատակ մը ունէր: Շատ լաւ կը տեսնուի թէ այդ նպատակը մոռցուած է: Յանկարծ 1901ի օրէնքին այն տեսակ արդիւնքներ պահանջուեցան որոնց համար ո՛չ յղացուած էր եւ ոչ ալ պատրաստուած: Ամէն միջոցներով ուզուեցաւ լուծել այն տեսակ խնդիրներ որոնք ուսուցման օրէնքին կը վերաբերին: Արդ, 1901ի օրէնսդիրին ըսելիք գործը արդէն բաւական ծանր էր, եւ նոյն իսկ սահմանափակուած մի միայն կրօնական միաբանութեանց գործերուն: Անկարելի էր մէկ քանի ամսուան մէջ իրականացնել օրէնք մը որ երեսուն տարուան ջանքերէ ետքը միայն ձեռք բերուած է եւ որ կը վերաբերի 75,000 հոգիի: Պէտք էր նկատողութեան առնել նաեւ ելմտական խնդիրը: Միաբանական վարժարաններու տեղ աշխարհական վարժարաններ հաստատելու համար պէտք եղած ծախքը՝ 110 միլիոն ֆր. հաշուուած էր: Բնաւ չէ խորհուած ուժգնօրէն գործադրելու 1886ի օրէնքը. որ աստիճանաբար գործուած է, ժամանակը աշխատակից ունենալով. այդ պատճառով Ֆրանսայի 2500 համայնքներ միայն տակաւին չեն գործադրած օրէնքին տրամադրութիւնները: Արտօնուած միաբանութեանց վերաբերեալ չարտօնուած հաստատութիւններու խնդիրը վիճաբանութեանց առարկայ եղաւ Խորհրդարանին մէջ: Նախարարապետ եղած պահուս իմ տուած որոշումներս արդարացի էին: Գալով արտօնութիւն խնդրելու կէտին, Ծերակոյտին առջեւ յայտարարեցի թէ Խորհրդարանին երկու ժողովներէն մէկին քուէն բաւական չէ խնդրոյն լուծման: Գործելու տարբեր եղանակը որուն հետեւեցաւ, նախարարութիւնը զրկեց Ծերակոյտին խորհուրդներէն եւ ես կը կարծեմ թէ աղէկ չեղաւ: Խնդրագիրները զատ զատ կամ խմբովին քննելու խնդրոյն գալով, նախարարութիւնը նախ 54 օրինագիծեր ներկայացուց զորս Խորհրդարանին յանձնաժողովը մէկ օրինագիծի վերածեց՝ 54 յօդուածներէ բաղկացած եւ յետոյ պահանջեց Երեսփ. Ժողովէն՝ չվիճաբանել յօդուածներուն վրայ: Դրասենեակիս մէջ կարծիքս ուղղուեցաւ այդ լուծման դէմ, երբ Ծերակոյտին յանձնաժողովը կը կազմուէր կրօնական միաբանութեան խնդրոյն համար. ազդու կերպով դէմ խօսեցայ. ատոր համար անցեալին վրայ արագ վերադարձ մը կատարեցի: Վստահ եմ որ այնքան աշխատութիւններէ ետքը երբ այդ օրէնքը մէջտեղ հանեցինք, երբ ըսէինք թէ արտօնութեանց խնդրագիրները զատ զատ պիտի չքննըւէին, պիտի չյաջողէինք, օրէնքը պիտի չյաղթանակէր: Պ. Նախարարապետը կ'երեւայ թէ սկիզբները ինծի համակարծիք եղաւ: Երեսփ. Ժողովին յանձնաժողովին առջեւ նախ խնդրագիրներուն իւրաքանչիւրը զատ զատ քննելու եղանակին յօժ տուաւ, բայց յանձնաժողովին ունեցած հակառակ կարծիքը յաղթեց: Կրօնական միաբանութիւնները երեք դասակարգի բաժնեց եւ խմբով կնքուած պարկերու մէջ դրաւ զանոնք. յետոյ երեք հարուածով գլխատեց: Նախարարութիւնը ընդունեց գործելու այդ եղանակը եւ Երեսփ. Ժողովն ալ անոր հետեւեցաւ: Ասկէ ծագում առին հիմնական դժուարութիւնները զորս չեմ չափազանցեր: Բայց ինքզինքս պիտի մեղադրեմ եթէ զանոնք սքօղած ըլլամ: Դահլիճը իսկոյն գտնուեցաւ այն տեսակ պայքարի մը մէջ որ օրէ օր աւելի բուռն հանգամանք մը ստացաւ: Չեմ մեղադրեր անոր ցոյց տուած կորովամտութիւնը. բայց օրէնքը պէտք էր նուազ հաստատամտութեամբ եւ աւելի համբերութեամբ ու չափաւորութեամբ գործադրել: Անշուշտ պէտք է պատասխանատուութիւններն ալ յիշեմ: Կարգ մը միաբանութիւններ ամէն բան ըրին գործադրութեան այդ եղանակը արդարացնելու համար: Քաղաքական միաբանութիւնները շարունակեցին ծայրայեղութիւնները, հակառակ յեղաշրջում մը առաջ բերելու նպատակով. աշխատեցան վտանգել դատը անոնց որոնք պատրաստ էին հնազանդելու: Անոնք որ պատժուելու էին, կը յաղթանակեն, եւ անոնք որ հնազանդեցան, բատորնացած կը մնան: Ծայրայեղ քաղաքականութեան այդ հեղինակները կրնան հանդիսատես ըլլալ իրենց գործին, սակայն զայրոյթի այդ պոռթկումները եւ հետեւանքները կարելի էր նախատեսել: Ամէն նախարարութեան պարտքն է, երբ այդ տեսակ տագնապներ մօտալուտ ըլլան, պաղ արիւնով գործել, եւ մանաւանդ հակառակորդին կեցիքներէն չխաբուիլ անոր գծած սահմաններէն անդին: 1901ի օրէնքը հիմնելով միտք չունէինք կարգադրելու բոլոր այն խնդիրները որոնք Ֆրանսայի նման հին երկրի մը մէջ առաջ կու գան Պետութեան եւ Եկեղեցիին ու հաւատալիքներու յարաբերութիւններէն: Ուզեցինք քաղաքային ընկերութեան իրաւունքը վերահաստատել եւ վերադարձնել անոր էական մէկ մասը այն բաներուն որոնք հին ատեններու մէջ անոր ձեռքէն առնուած էին: Մերինին նման ազգի մը կրօնական քաղաքականութեան խնդիրը լուծելը երկար ատենի կարօտ է եւ տակաւին շատ ժամանակ բաց պիտի մնայ: Բոլ Պէրի կողմէ 1882ին գրուած այն տեղեկագիրը որ կանխագուշակութեան ոգի մը կը պարունակէ, միշտ ճշմարիտ է: Ֆրանսական Հանրապետութիւնը Մ. Նահանգաց Հանրապետութիւնը չէ. ինչ որ հաճելի կ'երեւայ Ատլանտեանէ անդին, Ֆրանսայի մէջ մեծ արգելքներ ու փոթորիկներ կը յարուցանէ: Ամէնէն գէշ պատրանքն է կարծել թէ մէկ օրուան մէջ կարելի է ամէն բան կարգադրել: Ապահով ընթացք մը միայն կայ՝ այն է բացարձակապէս յարգել օրէնքին տրամադրութեանը: Ժիւլ Ֆէրրի գործը վերջապէս յաղթանակեց, պատճառը այն էր որ օրինաւորութեան զօրութիւնը ունէինք մեր կողմը: 1901ին մեր ուզածէն անդին չանցնինք: Կրնանք ցրուել քաղաքականութեամբ եւ առեւտուրով զբաղող վանականները եւն. երկիրը ձեզ պիտի ծափահարէ, բայց ձեր հարկ դատած գործադրութեանց համակարծիք ըլլալու համար պէտք է որ վճիռները պատճառաբանեալ ըլլան: Զինուորական ատեաններու դռնփակ նիստին դէմ այնքան բողոքեցի որ յանձնաժողովներու դռնփակ ըլլալը բնաւ չեմ ընդունիր:»

Ընդհանուր վիճաբանութիւնը փակուելով Ծերակոյտը 95ի դէմ 183 ձայնով որոշեց վիճաբանիլ վարժարաններու կառուցման ծրագրին յօդուածներուն վրայ: Վիճաբանութեանց շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ երեքշաբթի օրուան:

ՍՈՄԱԼԻԼԵՆՏ

Մատմիւլայի յաղթանակին շուրջը.— Նոր զրոյց մը.— 2000 բնիկ զինուոր եւ 40ի չափ անգլիացի սպաներ ջարդուած.— Հապէշիստանի անգլիական դեսպանը:

Լոնտոն, 28 յունիս.— Ռիպութէն կը ծանուցուի թէ Մատմիւլա քանի մը փոքր ամրոցներ առեր է Անգլիացիներուն ձեռքէն, Տամոթի կամ Պոհոթլի շրջակայքը: Երկու կողմի մեռածներուն վրայ որոշ տեղեկութիւն չկայ: Ատէնէ ու Պէրպէրայէ հասած տեղեկութեանց նայելով, Մատմիւլայի զօրքերը, Հապէշներէն հետապնդուած, դէպի արեւմուտք ուղղուած ատեն Անգլիացիներու հաղորդակցութեան գիծը կտրեր են Պոհոթլի բանակատեղին հիւսիսակողմը: Պատերազմական պաշտօնատան կողմէ հաղորդուած հեռագրին համաձայն, Մատմիւլայի զօրքերը յաղթական չեն հանդիսացեր: Ընդհակառակը դէպի Ուալ-Նոկալ կը նահանջեն անոնք: Ինչպէս յայտնի է, վեց ամիս առաջ, Մատմիւլա խոյս տուած էր Իտալական թեւարկութեան տակ գտնուած Սոմալիլէնտի հարաւակողմը: Երեք ամիս առաջ, անկից ալ վտարուելով անգլիւիտալեան արշաւախումբին կողմէ, Մատմիւլա դէպի արեւմուտք ուղղուեցաւ, ծանր վնասներ պատճառելով Անգլիացիներուն: Հիմա ալ հապէշական զօրքերուն կողմէ հետապնդուած՝ Մատմիւլա չէր կրնար դէպի արեւելք յառաջանալ: Եթէ զօրավար Մէննէրինկ փոքր ամրոցներու շարք մը կանգնէր՝ թնդանօթներով եւ զօրքերով պաշտպանուած, Մատմիւլա անգլիական եւ հապէշական զօրքերէն չպիտի կրնար օձիքը ազատել: Բայց անգլիական երկու արշաւախումբերն ալ քայքայուն վիճակ մը ունէին, զրկուած ըլլալով ջուրէ եւ փոխադրութեան միջոցներէ: Տամոթի ու Պոհոթլի պահակազօրքերը իրենց տեղէն չէին կրնար շարժիլ: Փոխանակ ոչնչացնելու Մատմիւլան, թոյլ տուած են որ անցնի երթայ ան, ճամբուն վրայ գտնուած կայանները ալ գրաւելով:

—Պէրպէրայէն ու Ճիպութիէն երէկ հասած Սոմալիներ կ'ըսեն թէ 2000 բընիկ զօրքեր եւ քառասունի չափ անգլիացի սպաներ ջարդուեր են Մատմիւլայի կողմէ, Պոհոթլի մօտ: Երեք անգլիացի սպաներ, ջարդէն ազատած, յունիս 19ին Պէրպէրա հասեր են:

—Ճիպութիի մէջ զրոյց կը շրջի թէ անգլիական դեսպան Պ. Հարրինկթըն, որ Սոտրին Նեղոսի վրայ կը սպասուէր, դէպի Հարրար մեկներ է, Սոմալիլէնտի դէպքերուն պատճառաւ:

ԻՏԱԼԻԱ

Խորհրդարանին արձակուրդը.— Օրինագիծեր.— Դատական հետապնդում.— Պ. Ծանարտէլլի.— Ձերբակալութիւն մը:

Հռոմ, 29 յունիս.— Խորհրդարանը, երէկ արձակուրդի սկսաւ, գաղտնի քուէարկութեամբ ընդունելէ յետոյ երեսուն օրինագիծեր, որոնք քառասուն երեք միլիոնի նոր ծախք մը պատճառելէ զատ կարգ մը հասոյթներու մէջ նուազում ալ առաջ պիտի բերեն: Այդ օրինագիծերէն մէկը 32 միլիոն կը սահմանէ տասը տարուան միջոցին զանազան նաւահանգիստներու մէջ կատարուելիք աշխատութեանց մասին հարկ եղած գումարը: Խորհրդարանին դիւանները քննեցին այն խնդրագիրը, որով կը պահանջուի դատական հետապնդումի ենթարկել ընկերվարական երեսփոխան Պ. Ֆէրրին, ծովային նախկին նախարար ծովակալ Պէթթոլոյի նըկատմամբ անուանարկութիւններ ըրած ըլլալուն համար: Այս մասին կազմուած յանձնախումբը նպաստաւոր է դատական հետապնդումին:

—Ճի՛շդ չէ այն լուրը թէ Նախարարապետ Պ. Ծանարտէլլի Թագաւորին պիտի ընկերանայ՝ Բարիզ տալիք այցելութեան ատեն: Պ. Ծանարտէլլի հանգիստի պէտք ունի:

—Բրոֆէսոր Սէչչիի ձերբակալութեան մասին հետեւեալը կը գրեն Պոլոնեէն.— «Քաղաքը տօքթ. Նալտիի անձնասպանութեան պատճառած խոր տպաւորութեան տակ կը գտնուէր դեռ, մէկը անոնցմէ որ մասնակցած է Պոնմարթինի կոմսին սպանութեան, երբ ուրիշ տպաւորիչ լուր մը եկաւ սաստկացնել ընդհանուր յուզումը: Պոնմարթինի կոմսուհիին սիրահարը՝ տօքթ. Սէչչի ձերբակալուեցաւ: Այդ բժիշկն էր որ կեղծ անունի մը տակ վարձած էր այն տան միջնայարկը՝ ուր կը բնակէր խեղճ կոմսը: Այդ միջնայարկը իբր ժամադրավայր կը ծառայէր երկու սիրահարներուն: Հարցաքննիչ դատաւորը քանի մը անգամ հարցաքննած էր տօքթ. Սէչչին, բայց այս վերջինը փորձած էր ապացուցանել թէ ոճիրը գործուած պահուն Պոլոնը չէր գտնուեր ինք: Սէչչիի ձերբակալութիւնը ամենամեծ կարեւորութիւն ունի, քանի որ կանխապէս սարքուած կազմակերպութիւն մը երեւան կը հանէ Թուլլիօ Մուրրիի եւ Նալտի ու Սէչչի տօքթէօրներուն միջեւ: Պէտք չէ մոռնալ որ Թուլլիօ Մուրրի մինչեւ հիմա կը յայտարարէր թէ միայն ինքն է հեղինակը կոմսին սպանութեան, որ զինքը գրգռած էր անոր հետ ունեցած կռիւ մը միջոցին: Տօքթ. Նալտի անձնասպանութեան միջոցին, մեռնելէ առաջ, խոստովանութիւններ ըրեր է, որով ձերբակալուեր է բրոֆէսոր Սէչչի:»

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Քոլոմպիական խորհրդարանին գումարումը.— Նախագահական պատգամագիրը Բանամայի ջրանցքին վրայ:

Պոկոթա, 28 յունիս.—Քոլոմպիական Խորհրդարանը յունիս 20ին գումարուեցաւ: Նախագահ Մարոքէն իր պատգամագիրին մէջ կարծիք յայտնեց թէ ջրանցքը պէտք է բացուէր քոլոմպիական հողին մէջ, նոյն իսկ զոհելով վեհապետական իրաւունքները. Նաեւ ի վեր հանեց ասկէ առաջ եկած դրամական առաւելութիւնները: Այսու հանդերձ՝ Խորհրդարանին ձգեց այդ խնդրի մասին որոշում մը տալու պատասխանատուութիւնը: Նախագահը յաղթանակ մը կը նկատէ ամերիկեան Խորհրդարանին քուէարկութիւնը եւ Ուաշինկթընի կառավարութեան ընթացքը՝ ի նպաստ Բանամայի ջրանցքի ծրագրին: Քանի մը երեսփոխաններ պահանջեցին որ Խորհրդարանին հաղորդուին ջրանցքի դաշնագրութեան վերաբերեալ բոլոր պաշտօնագիրները: Կառավարութիւնը յայտարարեց թէ պատրաստ չէր այդ բանը ընելու եւ թէ ի մօտոյ պիտի հաղորդուին այդ պաշտօնագիրները: Տաք վիճաբանութենէ մը յետոյ 5ի դէմ 38 ձայնով մերժուեցաւ բարեփոխման առաջարկը:

ՍԵՐՊԻԱ

Բեդրօ Ա. մինչ առանձին պտոյտներ կը կատարէ քաղաքին մէջ ու շրջակաները. ամէն կողմ համակրական ջերմ արտայայտութիւններ կ'ըլլան: Հիմնական կացութիւնը ընդհանուր գոհութիւն կը պատճառէ: Ամէն օր Նորէն խստիւ կը պախարակէ Պէլկրատի ոճրագործութեան հեղինակները:

—Սերպիոյ պաշտօնաթերթը արքայական հրամանագիր մը հրատարակեց, որով ընդհանուր ներում կը շնորհուի ամէն տեսակ քաղաքական ու լրագրական յանցանքներու համար դատապարտուածներու: Ուրիշ հրամանագիր մը ազատ կ'արձակէ այն ամէն դատապարտուածները որոնց պատիժը երեք տարիէն աւելի չէ: Ասկէ աւելի պատիժներու դատապարտուածներն ալ պատժի թեթեւացման արժանացած են:

—Սերպիոյ մէջ քաղաքական կեանքը իր սովորական ընթացքը ստացած է, անշուշտ քաղաքական կուսակցութիւնները կարգ մը դժուարութիւններ պիտի յարուցանեն: Արմատականները գումարում մը ունեցան՝ ամբողջ Սերպիոյ մէջ կատարուելիք համայնքներու ընտրութեանց վրայ խորհրդակցելու: Այդ գումարման մէջ վիճաբանութեան առարկան այն էր թէ ծայրագոյն ձախակողմի արմատականները համախորհուրդ պիտի ընթանա՞ն չափաւոր արմատականներուն հետ: Ինչպէս կ'երեւայ, Սերպիոյ ներքին կացութիւնը անցեալին բոլորովին նման է եւ հետեւաբար փոփոխութիւն մը չէ կրած:

—Բեդրօ Ա. Թագաւորը 20,000 ֆր. պարգեւեց Նաւմովիչ գնդապետին այրիին եւ 2000 Կակիչ ու Բեդրովիչ տեղակալներու այրիներուն: Այդ սպաները սպանուեցան Նիքօլիչ գնդապետին կողմէ, վասն զի արգելք ըլլալ կ'ուզէին եղեռնական դէպքին: Ս. Բեդրօյի տօնը իբրեւ ազգային տօն պիտի տօնուի ամբողջ Սերպիոյ մէջ:

— Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ ներքին գործոց նախարարութեան մէկ հրամանագիրը, որով գաւառային կառավարիչները կը հրաւիրուին յարգել հիմնական օրէնքը՝ համայնքներու ընտրութեան առթիւ:

— Սքուբշթինայի ընտրութիւնները սեպտեմբեր 19ին պիտի կատարուին:

—Ահաւասիկ այն հեռագիրը որով Իտալիոյ Թագաւորը պատասխանեց Բեդրօ Ա.ի զեկոյցին.

«Ձեր Վեհափառութիւնը կը ծանուցանէ ինծի իր գահակալութիւնը եւ թէ օրինական երդումէն ետքը ձեռք առած է իշխանութիւնը եւ Սերպիոյ թագաւորի տիտղոսը: Ուրախ եմ որ այս առթիւ Ձեր Վեհափառութեան կը կրկնեմ իմ մտերմական բարեկամութեանս զգացումները, միանգամայն անկեղծօրէն մաղթելով որ Ձեր Վեհափառութեան թագաւորութիւնը խաղաղութեան, արդարութեան ու երջանկութեան նոր թուական մը բանայ Սերպիոյ համար:

ՎԻՔԹՈՐ-ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ»

—Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ Ալեքսանդր Թագաւորին մօրեղբայրը՝ Մորուզի իշխանը Զարա լրագրին մէջ ընդարձակ յօդուած մը հրատարակած է ի նպաստ հանգուցեալ Թագաւորին: Իշխանը ամէնէն վերջը կ'ըսէ. «Ամբողջ մարդկութեան զայրոյթը վրէժը պիտի լուծէ տաբագդ զոհին որ յաւիտենական քունը կը քնանայ պարզ խաչի մը տակ:»

—Յունաստանի Թագաւորն ալ պատասխանելով Բեդրօ Ա.ի զեկոյցին, շընորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց:

—Լոնտոնէն առնուած լուրերու նայելով, Սերպիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Քալեւվիչի յայտարարութիւնը թէ վստահած է Անգլիոյ ընթացքէն՝ Սերպիոյ նոր կացութեան հանդէպ, բոլորովին անտարբեր կը թողու Լոնտոնի արտաքին գործոց պաշտօնատունը: Անշուշտ Պ. Քալեւվիչ չկրնար հասկնալ Անգլիոյ տեսակէտը որուն համամիտ են մեծ տէրութիւններէն մէկ քանին, ինչպէս նաեւ Մ. Նահանգները եւ Հոլանտա:

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Տրապիզոնի նահանգին տէֆթէրտար անուանուեցաւ Գիրասոնի գաւառին հաշուակալ Իսաա Մուխլիս պէյ:

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՆԵՐ.— Պարսիկ կառավարութիւնը Առիւծ եւ Արեւի ոսկի ու արծաթ շքադրամները տուաւ Թէհրանի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Էնվէր պէյի: Աւստրիոյ կառավարութիւնը Ֆռանց Ժոզէֆի պատուանշանի երրորդ կարգը տուաւ Այտընի նահանգին կրթական տնօրէն Իսմայիլ Նաիլի պէյի: Կայս. Իրատէ մը արտօնեց ատոնց ընդունելութիւնը եւ գործածութիւնը:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Աթէնքի լրագիրները, կ'ըսէ Իգտամ, խօսելով նոր նախարարութեան եւ մանաւանդ Նախարարապետ Պ. Թէոթոքիսի յատկութիւններուն եւ Յունաստանի ներքին ու արտաքին կացութեանը մասին հետեւած ընթացքին վրայ, կը յայտարարեն թէ Պ. Թէոթոքիս ամէնէն աւելի աշխատած է Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ եղած բարեկամական ներկայ յարաբերութեանց հաստատմանը. Նաեւ ամէնէն աւելի գնահատողներէն է թէ Յունաստանի համար ո՛րքան արժէքաւոր է Թուրքիոյ համակրութիւնը: Ինչպէս յայտնի է, Պ. Թէոթոքիս միանգամայն պիտի վարէ արտաքին գործոց նախարարութիւնը: Աթէնքի թերթերը կ'ըսեն նաեւ թէ Երեսփ. Ժողովին մեծամասնութեան կուսակցութիւնը որուն նախագահն է Պ. Թէոթոքիս, համակարծիք է անոր ընթացքին: Այդ պատճառով նոր դահլիճը մեծ համակրութեամբ ընդունուեցաւ Յունաստանի ամէն կողմը:

—Անցեալ կիրակի երբ արտաքին գործոց նախարար Պ. Սքուզէս իր պաշտօնը նոր նախարարին կը փոխանցէր, Պ. Թէոթոքիս գոհունակութիւն յայտնեց Տէլեանիսի դահլիճին օրով Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ բարեկամական յարաբերութիւններ տիրելուն համար:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Աւստրիոյ ու Սեւ Լերան դեսպանները, Գերմանիոյ դեսպանատան գործակատարը եւ Ռուսիոյ ու Ֆրանսայի դեսպանատանց առաջին թարգմանները, երէկ, Բ. Դուռ երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ:

—Աւստրիոյ դեսպանը, Գերմանիոյ դեսպանատան գործակատարը եւ ամերիկեան դեսպանը, երէկ, տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ՊԵՐՈՒԹԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Պետական Խորհուրդը որոշեց պաշտօնէ դադրեցնել Պէրութի նահանգին տէֆթէրտարը ու Իտարէի ժողովը եւ անոնց հաշիւներուն ու գործառնութիւններուն նկատմամբ քննութիւն կատարել: (Մալիւմաթ)

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ.— Ինչպէս հեռագիրը երէկ ծանոյց, Պ. Տըֆէ Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն կարգուեցաւ Կ. Պոլսոյ մէջ, փոխանակ Պ. Կաստոն Օպունոյի որ Բարիզի մէջ Օսմ. Պանքային փոխ-պատուիրակ անուանուած է: Պ. Կաստ-

թոն Օպուանո, ինչպէս յայտնի է, ութը ամիս առաջ ընդհանուր տնօրէն կարգուեցաւ, յաջորդելով Սըր Համիլթըն Լանկի։ Պ. Կ. Օպուանօ 1886ին մտաւ Օսմ. Պանքան՝ թղթակցութեանց դիւանը. յետոյ քարտուղար եղաւ վարչական Խորհուրդին Բարիզի մէջ։ 1895ին առաջին անգամ Կ. Պոլիս եկաւ. տարի մը ետքը նորէն գալով հետզհետէ վարեց տնօրէնի եւ ընդհանուր տնօրէնի օգնականի պաշտօնները։ Անցեալ նոյեմբերին ալ ընդհանուր տնօրէնութեան պաշտօնին կոչուեցաւ Սըր Համիլթըն Լանկի տեղ։ Պ. Կասթոն Օպուանօ շուտով ցոյց տուաւ վարչական կարողութեան տէր, գործունեայ եւ սեղանաւորական գործերու ձեռնհաս անձնաւորութեան մը բոլոր յատկութիւնները։ Պ. Կ. Օպուանոյի գործունէութեան օգտակար արդիւնքներ վայելեցին բոլոր գործերը. ամէնէն աւելի օսմ. հանրային պարտքի միացման մէջ ցոյց տուաւ իր ձեռնհասութիւնը։ Կ. Պոլսոյ սեղանաւորական ու առեւտրական զանազան հաստատութիւններն ալ օգտուեցան Պ. Կասթոն Օպուանոյի գործունէութենէն, վասն զի ատոնցմէ շատերուն՝ Իզմիր-Գասապայի երկաթուղիի, Թէնպէքի Ընկերութեան եւ Անատոլըի երկաթուղիին վարչական Խորհուրդներուն կը մասնակցէր։ Վեհ. Սուլթանն ալ մինչեւ Իր կայս. բարձր համարման հաւաստիքը շնորհած է Պ. Կասթոն Օպուանոյի որ օսմ. ամէնէն բարձր պատուանշանները ունի. ամէնէն վերջը ստացաւ ականակուռ Օսմանիէ։ Պ. Կասթոն Օպուանօ, իր նոր պաշտօնին մէջ, Օսմ. Պանքային նկատմամբ պիտի շարունակէ իր ծառայութիւնները որոնք այնքան արդիւնաւոր եղած են։ Նոր ընդհանուր տնօրէն Պ. Տըֆէ, — Ֆրանսայի մէջ գաւառային նախկին կառավարիչ, ընդհանուր քննիչ, հիմա Հօթ-Կարօնի մէջ ելմտական պաշտօնեայ եւ Պանք տը Ֆրանսի խորհրդական, — որ Պ. Կասթոն Օպուանոյի կը յաջորդէ, անշուշտ իր երկարատեւ փորձառութեամբը մեծ աջակից մը պիտի ըլլայ Օսմ. Պանքային։ Անոր մեծապէս պիտի օգնէ ընդհանուր տնօրէնի օգնական Պ. Նիաս, որ այնքան շուտ ցոյց տուաւ իր մեծ արժանիքը. նաեւ միւս բոլոր մեծ պաշտօնեաները որոնք ամենքն ալ անձնուէր են Օսմ. Պանքային։ Ուրեմն սեղանաւորական այդ մեծ հաստատութիւնը պիտի շարունակէ իր բարձրացումը։ Պ. Տըֆէ Պատուոյ Լէգէոնի հրամանատարութեան աստիճան ունի։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ.— Պ. Մավրոկորտաթօ որ 6000 ոսկի նուիրեց Նէտիզաւլէի Ցունաց հիւանդանոցին, իր հետեւորդները ունեցաւ։ Պ. Վէրնուտաքի երկու հազար ոսկի նուիրեց ծննդաբերութեան սրահ մը աւելցնելու նոյն հիւանդանոցին վրայ։ Ուրիշ անձ մըն ալ ելեք հարիւր ոսկի նուիրեց Ռէօնդկէնեան ճառագայթի գործիք մը գնելու համար։

ԲԱՐԻԶԷՆ առնուած լուրի մը նայելով, կ'ըսէ Սէրվէթ, յունիս 17/30ին գումարում մը կատարեր են օտար արժէթուղթ ունեցող Ֆրանսացիները։ Երկու հարիւր հոգի ներկայ գտնուեր են, որոնց մէջ կիներ ալ կային։ Ցանձնաժողով մը կազմուեր է որ պիտի ուսումնասիրէ օսմ. հանրային պարտքի միացման ծրագիրը։

ԼՈՆՏՈՆԷՆ կը գրեն թէ Եգիպտոսի Խտիվը, Կալլէսի իշխանին հետ, շաբաթ օրը այցելեր է Լոնտոնի շրջակայքը՝ Ռոյըլ Բարքի մէջ կազմակերպուած երկրագործական տարեկան մեծ մրցումը։ Կալլէսի իշխանը ու Խտիվը արքայական պորմին մէջ իրարու հանդիպելով, քանի մը վայրկեան տեսակցեր են։ Բիչ վերջը Խտիվը որ արդէն զանազան ցուցահանդէսներ այցելած էր, Լոնտոն դարձաւ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ. — Պէյրութի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Ամերիկայի հարուստները հարիւր հազար անգլիական ոսկիի նուէր մը ըրած են Պէյրութի ամերիկեան բժշկական վարժարանին։

ՎԱՆԷՆ կը գրեն թէ այս տարուան բերքերը անցեալ տարիէն պակաս պիտի ըլլան, վասն զի անցեալ գարնան ծիլները ժամանակին չնալեցան, որով շատ տեղեր վարուցան չկատարուեցաւ, քանի մը գաւառակներու մէջ անձրեւ չտեղաց եւ Ատիլճէվազ գաւառակին մէջ ալ երկրաշարժ պատահեցաւ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Իգտամ կ'իմանայ թէ առեւտրական ծովային դատարանը, երէկ, սնանկ հռչակեր է հնութեանց վաճառական Վիթալի Ռաֆայէլը, հաստատուած Աճը Չէշմէի Խաֆաֆլար փողոցը թիւ 62։

—Մալիւմաթ կ'իմանայ թէ Աւագեան ու անհրօրդին Արամ Գալէնտէրեան, որոնք կարգ մը վաճառականներէ դրամ չորթելէ ետքը սնանկացած էին, բերեւ խաբերայ ձերբակալուած ըլլալով, մօտերս պիտի դատուին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչութիւնը, կ'ըսէ Սապահ, թէեւ մտադիր է նոր շոգենաւեր բերել տալ, նաւարաններ շինել եւ իր գործառնութիւնները ընդարձակել, սակայն նկատելով որ իր մենաշնորհին աւարտելուն սասնըվեց տարի մնացած է, այդ նոր ծրագիրներուն իրականացմանը համար շատ քիչ կը գտնէ այդ ժամանակամիջոցը. ուստի առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմած է իր մենաշնորհին պայմանաժամը երկարելու համար։ Նոյն նախարարութիւնն ալ, նկատողութեան առնելով նոր ծրագիրները, որոշեց մենաշնորհի պայմանաժամը յիսուն տարի երկարել։ Այդ որոշումը մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու թղթատարական վերատեսչութեան պաշտօնարանին համար կառուցուելիք շէնքին քառասուն հազար օսմ. ոսկի պիտի ծախսուի։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ապրիլ ամսուն 10,561,596 ղրուշի շէնքի ու հողի առուծախ կատարուած է։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ Լէվի Մոսիանայի դրամարկղէն, շաբաթ գիշեր, 630 օսմ. եւ 620 ֆրանսական ոսկիներ գողցուեր են։ Վաճառատան պահապանը Սեւ Լեռնցի Նուվան Սրասօ Ռատովիչ նոյն գիշերէն ի վեր անյայտացած ըլլալով կը կասկածուի թէ այդ գողութեան հեղինակն է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կը կատարէ։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Հագիգաթ կ'իմանայ թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ աստիճանի ու պատուանշանի կայս. Պէրաթներուն վրայ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին իբրեւ նպաստ դրոշմաթուղթեր փակցուին՝ զանազան աստիճաններով։

—Ռէժիի վարչութեան փաստաբան Անժէտ Սագը պէյ, ծրագիր մը մատուցանելով Մեծ-Եպարքոսին, առաջարկեց «հիւվիէթ թէզքէրէսի» մը (անհատներու ինքնութիւնը ցոյց տուող) հաստատել, հասոյթին կէսը Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին յատկացնելու պայմանով։

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիին 24րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար եղած է՝ Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմէթր) 11,302 ֆր. անցեալ տարիէն 2,962 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 4,008։ Էսկիշէհր-Գոնեայի գիծ (445 քիլոմէթր) 4,594 ֆր. անցեալ տարիէն 2,027 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 777։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ յունիս 18ին Բոռ-Սաիտի մէջ ժանտախտէ մէկ դէպք պատահեր է։

ՆՈՐ ԽԱՂՈՂ.—Իզմիրի շրջակայ գիւղերէն երեք օր առաջ երկու օխա սեւ խաղող Իզմիր տարուելով օխան տասը ղրուշի ծախուեր է։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ յունիս 17 թուականով կը հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Մոնիդէօռ, երկու օր առաջ քոլէրայի դէպք մը պատահեր է նոյն քաղաքին մէջ. հետեւեալ օրը երկու մահ պատահեր է առաջուան բռնուածներէն. նաեւ յաջորդ օրը։ Համայի մէջ յունիս 14ին երեք մահ։

ՖԱՐԱՔԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.—Մոնիդէօռ կը պատմէ թէ երէկ առտու կամուրջին Գարաքէօյի կողմը տասնըհինգ տարեկան աղքատ տղայ մը առանց դրամի կամուրջէն անցած ատեն, դրամ հաւաքողներէն մէկը բաւական սաստիկ ապտակ մը իջեցուցեր է տղուն երեսին. այդ միջոցին հաւաքիչներէն մէկ ուրիշն ալ սկսեր է ծեծել ու քաշկռտելով վռնտել տղան։ Մոնիդէօռ կ'ըսէ թէ այդ մարդերը պէտք է իրենց պարտքը ճանչնան, վասն զի իրաւունք չունին անցորդները յխպատակելու. իրենց այդ արարքը օրինական պատժի արժանի է։

Օսոլը ակռաները փտման դէմ կը պաշտպանէ։ 533.—

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— Յունիս 24ին Լոնտոնի մէջ գումարուած Օսմ. Կայս. Պանքայի բաժնետէրերու Ընդհ. Ժողովը որոշած է 13 շիլին, կամ 16.25 ֆր. եւ կամ 71.50 ղր. ոսկեդրամ շահաբաժին վճարել 1902ի տարեշրջանի համար։ Վճարումները տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ յուլիս 1էն սկսեալ, Կ. Պոլսոյ, Լոնտոնի ու Բարիզի մէջ, ինչպէս նաեւ Օսմ. Պանքային մասնաճիւղերուն մէջ, 45 թիւ կտրօնին փոխարէն։ 5—5

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ վարժարանին ի նպաստ տրուած ներկայացման կարգադիր յանձնաժողովը այս առաւօտ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ Նուռուլեան Տիգրան էֆ.ի նախագահութեամբ, եւ հաշուեկշիռը պատրաստելով տեսնուեցաւ որ թէ տոմսակներու վաճառման արդիւնքէն եւ թէ՛ այս առթիւ տրուած զանազան նուէրներէ 22,315 ղրուշ գոյացեր է, որուն 2064 ղրուշը ապարիկ մնացած հասոյթներու հաշուէն, իսկ ընդհանուր ծախքը 3031 ղրուշ եւ առձեռն պատրաստ կը գտնուի 17,220 ղրուշ, որ ապարիկ գումարին հետ կը կազմէ զուտ հասոյթ 19,284 ղր.։ Յանձնաժողովը հաշուեկշիռը վաւերացնելով՝ որոշեց Թաղ. Խորհրդոյ ղրկել պատրաստ գումարին եւ ապարիկներու ցուցակին հետ հաշուական միւս թղթերով. Յ. Յանձնաժողովի Նախագահ Տիգրան էֆ. Նուռուլեան շնորհակալութիւն յայտնեց անդամոց՝ գովելով անոնց աշխատութիւնը։ Իսկ Թաղական Խորհրդոյ կողմէ ներկայացող անդամները երախտագիտութիւն յայտնեցին նախ Ս. Պատրիարքին, որ այս ձեռնարկին կատարման համար նուիրած էր իր պաշտպանութիւնը եւ յետոյ իրենց ջերմագին շնորհակալութիւնը յանձնաժողովին Վսեմ. Նախագահին եւ բոլոր անդամոց, որոնք իրենց հրաւէրն ընդունելով սիրայօժար հաճած էին մասնակցիլ հանդէսին կազմակերպութեան։ Թաղական Խորհրդոյ անդամները այս առթիւ յայտարարեցին թէ գոյացած հասոյթը, ինչպէս կանխաւ որոշուած էր, պիտի գործածուի դպրոցի ընդհանուր պաշտօնէից թոշակաց հաշուէն մնացած բաց պարտքը հատուցանելու եւ մնացեալը մանկապարտէզի շէնքը նորոգելու։

—Նպաստից Յանձնաժողովը այս առաւօտ չկրցաւ նիստ գումարել անդամներու մեծ մասին բացակայութեան պատճառաւ։ Ս. Պատրիարքը ներկայ անդամներուն հետ խորհրդակցութիւն մը կատարեց։

—Սուչավայէն ստացած ենք շահեկան թղթակցութիւն մը՝ Աւստրիոյ եւ Ռումանիոյ Հայերը վերնագրին տակ, զոր պիտի հրատարակենք վաղուան թիւով։ Թղթակիցը մանրամասն եւ որոշ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ այդ երկիրներու հայ գաղթականութեանց պատկանող վանքերուն ու եկեղեցիներուն վիճակին վրայ, որ վերջերս Պատրիարքարանի ուշադրութեան առարկայ եղաւ դարձեալ։ Այդ թղթակցութիւնը, ի մէջ այլոց, կը հերքէ վերջերս Պոլսոյ թերթերուն մէջ հրատարակուած այն լուրը, թէ Հռոմէն գրուած է Ս. Պատրիարքին որ Սուչավայի Հոգաբարձութիւնը տեղւոյն Ս. Գէորգ եկեղեցին Լուտերականներուն յանձներ կամ վաճառեր է։ Հոգաբարձութեան ատենապետ Ասպետ Վ. Բրունդուլ հարկ եղած պաշտօնագիրը ուղղած է արդէն Ս. Պատրիարքին՝ պարզելով իրողութիւնը եւ այդ սխալ լրոյցին տեղի տուող պարագան, որ պարզուած է մեր վաղուան թիւով հրատարակելիք նամակին մէջ։

—Կը լսենք թէ Ս. Պատրիարքը նամակ մը ուղղելով Վսեմ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեանին՝ մերժած է Բերայի Թաղ. Խորհուրդի ատենապետութենէն տուած հրաժարականը եւ ջերմ փափաք յայտնած է որ շարունակէ վարել այդ պաշտօնը։

—Կիլիկիոյ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը Ատանա հասեր է, ուսկից նամակ մը ուղղելով Ս. Պատրիարքին՝ կը յայտնէ թէ Թլանի ագարակի մասին շնորհուած բարձրագոյն հրամանը մեծապէս ուրախացուցած է զինքը։ Ն. Ամենապատուութիւնը կ'իմացնէ նաեւ թէ Սսոյ մայրավանքը՝ արդէն իսկ հին եւ խարխուլ՝ վերջին տեղատարափ անձրեւներէն այնպիսի վիճակի մը հասեր է որ գրեթէ անբնակելի կը նկատուի։ Եթէ մինչեւ աշուն հիմնական նորոգութիւն մը չի կատարուի, Ս. Կաթողիկոսը չպիտի կրնայ ձմեռը հոն անցընել։

—Իզմիրեանց Գրական Մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ հինգշաբթի, 26 յունիս, ժամը 3ին, Ս. Թարգմանչաց տօնին օրը, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։

—Պոլէնտիկի Առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկ. հրաւիրուած է յառաջիկայ երեքշաբթի ներկայանալ Կրօն. Ժողովոյ, ուր՝ ըստ որոշման Խառն Ժողովոյ՝ խորհրդակցութիւն պիտի կատարուի իր պաշտօնին նկատմամբ։

—Ցաւով կը ծանուցանենք թէ Պէրպէրեան վարժարանի ուսանողներէն 20 տարեկան Պաղտասար Պաղտիկեան, Խարբերդցի, որ Պատրիարքարանի միջոցաւ նոյն վարժարանը դրուած էր, վերջին օրերս հիւանդանալով՝ Ազգ. Հիւանդանոց փոխադրուած եւ հոն երէկ կնքած է իր կեանքը։ Ցաւալից պատանի մըն էր, որ այս տարի պիտի ստանար իր ընթացաւարտի վկայականը։

—Տ. Աղան Ծ. Վ. երէկ Դատրգիւղ փոխադրուեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցէն եւ յառաջիկայ կիրակի օր Ս. Պատարագ մատուցանելով Ս. Թադէոս եկեղեցիին մէջ եւ իր հրաժեշտի քարոզը խօսելով, յառաջիկայ շաբթու պիտի մեկնի Մալաթիա, իր եղբօրը քով։

—Տնտես. Խորհուրդը իր չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ հետեւեալ որոշումները տուաւ։— 1. Ազգ. Պատրիարքարանի համար պէտք եղած ածուխի գնումը նուազուրդով կատարելու մասին պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր եղած էր յանձնառուներուն։ Տնտես. Խորհուրդը քննելով առաջարկեալ պայմանները, ածուխին հայթայթումը յանձնեց Բոնոթանթին Վալեանօ անուն Յոյնի մը, որ ամէնէն նպաստաւոր պայմանները ներկայացուցած էր։ 2. Խորհուրդը նկատելով որ Թաղ. Խորհուրդներէ զատ ազգային այլեւայլ հաստատութեանց վարիչ մարմինները, ցարդ իրենց գործառնութեանց հաշիւները չեն մատուցած Պատրիարքարանի, յանձնարարեց ելմից դիւանի տեսչին՝ ներկայել Տնտես. Խորհրդոյ ցուցակ'ը այդ կարգի հաստատութեանց կամ մարմնոց, ըստ այնմ Ս. Պատրիարք Հօր յայտագրելով ի հաշուետուութիւն հրաւիրելու այնպիսիները։ 3. Խորհուրդը Գանտիլլիի եկեղեցւոյ վերաբերեալ եւ իր օրակարգին մէջ գտնուած բոլոր խնդրոց համար որոշեց տեղական քննութիւն մը կատարել։ 4. Խորհուրդը նկատելով որ Պատրիարքարանի գործածութեան համար պէտք եղած թղթեղէններու եւ տպագրական ու կազմական գործոց նուազուրդին մասնակցող յանձնառուները այս նիստին չեն ներկայացած, որոշեց երկրորդ պաշտօնական ծանուցմամբ մը ութ օր եւս միջոց սահմանել, եւ այն ատեն կատարել վերջնական նուազուրդը։ 5. Անէմտաղիի եկեղեցւոյ Նախորդ Թաղ. Խորհուրդը իր պաշտօնավարութեան ժամանակամիջոցի հաշիւները ներկայացուցած ըլլալով, ինչ ինչ դիտողութիւններ ըրած էր արդի Թաղ. Խորհրդոյ մասին։ Որոշուեցաւ այդ հաշիւները նախ եւ առաջ յանձնել Կեդրոնական համարակալին նախաքննութեանը եւ յետ այնորիկ նկատողութեան առնել եղած դիտողութիւնները։ 6. Վանայ Սըրարուց գիւղի եկեղեցւոյ եւ Լիմ եւ Կտուց անապատաց Պոլսոյ մէջ ունեցած կալուածոց մասին փաստաբան Սօլախեան էֆ. յանձնարարեալ քննութիւնը կատարելով, արդիւնքը ներկայացուցած էր իր տեղեկագրով։ Խորհուրդը իր գոհունակութիւնը յայտնելով յիշեալ էֆ.ին, որոշեց յառաջիկայ նիստին մէջ զբաղիլ այս խնդրով։ 7. Հանգուցեալ Էքսէրճեան Պօղոս էֆ.ի կինը, որ հրաւիրուած էր Խորհրդոյ այս նիստին յարուցեալ կտակային խնդրոյն համար, գրով մը՝ անձամբ չկարենալ ներկայանալը յայտնելով, խոստացած էր մինչեւ 15 օր ներկայացուցիչ մը ղրկել. Խորհուրդը որոշեց սպասել ղրկուելիք ներկայացուցչին։ 8. Խորհուրդը նկատելով որ Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը, տեղւոյն Աղքատախնամին մատակարարութեան հաշուեկշիռը եւ նոյն մարմնոյն վերաբերեալ գումարի մը ստացագիրը տակաւին ներկայացուցած չէ, որոշեց վերստին հրաւիրել յիշեալ Խորհուրդը, որպէս զի Ակթըմէրէի եւ Նարլը Գաբուի Թաղ. Խորհուրդներուն հաստատութիւնը ստանալէ յետոյ ներկայացնէ նոյն հաշիւները Տնտես. Խորհրդոյ։ 9. Պօյաճըքէօյի ազգ. գերեզմանատան շրջապատը շինող ճարտարապետին մէկ գրէն տեղեկանալով որ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը՝ հակառակ եղած յանձնարարութեան, տակաւին յիշեալ ճարտարապետին չէ վճարած Տնտես. Խորհրդոյ կողմէ սահմանեալ գումարը, որոշեց խնդիրը յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր, որպէս զի հրամայէ նոյն Թաղ. Խորհրդին՝ վճարելու համար որոշեալ գումարը։ —Խորհուրդը ատոնցմէ զատ զբաղեցաւ Չնքուշի Ատիչ գիւղի եւ Վանայ Նորշէն գիւղի եւ Պալաթու եկեղեցեաց, ինչպէս նաեւ Հիւանդանոցի վերաբերեալ կարգ մը կալուածական եւ հաշուական խնդրոց անօրինութեամբ։

ՄԱՍԻՍ գրական շաբաթաթերթի վաղուան թիւին մէջ լոյս տեղ մը տրուած է Օ. ԶԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՖԻ մէկ նորավէպին, Ճակատագրային տուներ, որ իրական կեանքի տխուր դրուագ մը ու գրական գեղեցիկ էջ մը կը կազմէ։ Թերթին միւս նիւթերն են.— Երկուքն ալ անձնասպան (Խոհագրական) Տ. Ա.։—Քանաստեղծութիւններ. Թախիծ. ՎԱՐԴԳԷՍ.— Բանաստեղծը. Վ. ՄԱԼԷԶԵԱՆ։—Ազգագրական. Ապօրէն սէրերը. Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ։— Ժողովրդային բժշկութիւն. ՏՈՒԹ. Մ. Բ. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ։— Կնոջական դէմքեր. Ռոզմօնտ Ժէրար. Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Սամսոնի առաջնակարգ ազգայիններէն եւ ինքնաշխատութեամբ դիրք գրաւելով, վերջերս Նէմլիզատէ եղբարց երկաթի վաճառատան ընդարձակ գործին վարիչներ Ենովք էֆ. Կնեճեանի մահուան թիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգ. Հիւանդանոցիս հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Սամսոնէն. Տէր եւ Տիկին Խ. Կնեճեան 2 օսմ. ոսկի, Տէր եւ Տիկին Յ. Կէօվշէնեան 2, Տէր եւ Տիկին Ա. Թադէոսեան 1, Տէր եւ Տիկին Ա. Չէյպէկեան 1, Տէր եւ Տիկին Պ. Ստեփանեան 1, Աւագեան եղբարք 2, Տէր եւ Տիկին Գ. Զիվիտճեան 0.50, Տէր եւ Տիկին Ֆ. Ստեփանեան 1։ Գումար 10.50 օսմ. ոսկի։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՎԻԷՆՆԱ, 2 յուլիս.—Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ կայս. հրամանագիր մը՝ ծանուցանող թէ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ բանակին զինուորներուն թիւը իր ներկայ վիճակին մէջ պիտի մնայ մինչեւ յունիս 30։

—Ֆրէմտէնպլաթ, խօսելով Աւստրիոյ նախարարական տագնապին վրայ, կ'ըսէ թէ ֆոն Քէրպէրի դահլիճին հրաժարման տալու մղուելուն պատճառն է Հունգարիոյ մէջ կացութեան ստացած ձեւը, մանաւանդ այն եղանակը, որով զինուորական օրինագիծը ետ առնուեցաւ։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ կայսրը մօտերս որոշում մը պիտի տայ այդ մասին։

—Այսօր, կէսօրէն վերջը, Պ. ֆոն Քէրպէր կայսեր ներկայացաւ։

—Հակառակ քանի մը լրագիրներու այն լուրին թէ կայսրը չէ ընդունած Աւստրիոյ նախարարութեան հրաժարականը, Վինըր Ալկէմայնէ Չայթունկ կը ծանուցանէ թէ տակաւին որ եւ է որոշում չէ տրուած այսօրուան ունկնդրութեան միջոցին եւ թէ կայսրը իրեն վերապահեր է տրուելիք որոշումը։ Բոլոր լրագիրները միաձայնոյն կը յայտարարեն թէ չեխ նախարար Պ. Ռէզէք դահլիճին մէջ պիտի չմնայ, բայց այդ մասին դեռ տարդ լուր մը չկայ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Երէկ իրիկուան հացկերոյթին ատեն խօսած ճառին մէջ Բետրօ Թագաւորը յայտարարեց թէ գոհութեամբ կը տեսնէ որ Սքուբշինային եւ սերպ ազգին բաղձանքին մինչեւ եղած համաձայնութիւնը տպաւորութիւն մը գործած է եւ թէ ամբողջ Եւրոպայի հանդէպ Սերպիոյ դիրքը այսօր այն վիճակին մէջ է որ այդ երկիրը համարում ու յարգանք կը վայելէ։ Թագաւորը պարզելով իր ապագայ գործերը, պէտք ցոյց տուաւ ամէն խնամք տանելու Սերպիոյ ժողովուրդին ազգային ու տնտեսական կեանքին վերականգնանգմանը, ելեւմուտքին հաստատուն հիմերու վրայ դրուելուն եւ բանակին զարգացմանը։ Բետրօ Ա. խօսքը աւարտեց, ըսելով որ երջանիկ պիտի ըլլայ իր պարտքը կատարելով իր ժողովուրդին աջակցութեամբը, որուն երջանկութիւնը իր բոլոր հոգածութեանը առարկան է։

ՊԵՐԼԻՆ. — Նորտ Տոյչէ Ալկէմայնէ Չայթունկ կը ծանուցանէ թէ Պարոն ֆոն Սրէք-Սթէնպուրկ որ յունուարին Ուաշինկթըն ղրկուած էր արտասովոր պաշտօնով, Ուաշինկթընի գերմանական դեսպան կարգուած է։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՊԱՐԻԶ, 2 յուլիս.— Երեսփ. Ժողովին մէջ ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէ յայտարարեց թէ ներկայ տարեշրջանին հասոյթները պիտի աւելնան եւ թէ նոր տուրքերու եւ փոխառութեան դիմելու պէտք պիտի չմնայ։ Ֆրանսական ռանթին գիներուն յարատեւ անկման մասին ալ Պ. Ռուվիէ ըսաւ թէ ատիկա արդիւնք է միայն ներկայ դահլիճին հակառակորդներուն կողմէ եղած քաղաքական պայքարին։

ՎԷՐՍԱՅԼ.—Նաթալի Թագուհին, Սերպիոյ հանգուցեալ Ալեքսանդր Թագաւորին մայրը, այսօր Վէրսայլէն ճամբայ ելաւ դէպ ի Պիարից, ուր երկու ամիս պիտի մնայ։

ՊԱԼԼԻՍՃԱՆՆՈՆ. — Կորտոն Պէնէթ բաժակը շահեցաւ գերման ինքնաշարժ կառք մը զոր կը վարէր Ժէնացի։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Յունաստանի Թագուհին, այսօր, Բեդերսպուրկ ժամանեց։

ՀՌՈՄ.— Որոշուած է որ Իտալիոյ Թագաւորին Բարիզ կատարելիք ուղեւորութիւնը Տիժոնէն սկսելով պաշտօնական հանդամանք մը ստանայ։ Ծովային Նախարար Պ. Մօրէն պիտի հետեւի Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուարտ Թագաւորը ասպետութեան նոր պատուանշան մը հաստատեց, գրեթէ յարեւնման Ծնրակապի պատուանշանին, զոր առաջին անգամ պիտի նուիրէ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերմանական նոր սէնտիքա մը կազմուեցաւ մասնակցութեամբ Դրուբ եւ Էրհարթի տուներուն, Թրանսվալի մէջ հաստատելու համար հանքերու եւ երկրագործութեան յատուկ մեքենաներ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 19 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	85	—
Ամէնէն բարձր գին	»	85	06 1/2
Ամէնէն վար գին	»	84	89
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	128	37
Ամէնէն բարձր գին	»	129	50
Ամէնէն վար գին	»	128	12

ԲԱՑՈՒՄ 20 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	85	01
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	128	50
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՄ.		—	—
Դոս. ՕԹՄ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	52
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	15
» Ժուիսանս		1	75
» պարտաթուղթ		482	—
Կարափ Կ. Պոլսոյ		501	—
Թրանսվալ		122	-
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		266	50
Լավրիոմ		85	50
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	90
« պարտաթուղթ «		520	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	24
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Հօլ էմբէրիալ	»	90	—
Փլիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	01
Մէթալիք	»	—	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	6	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	20
» » » չէք	»	109	38
Բարիզ » »	Ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63 3/4
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	57
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	06

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		92	69
Օսմանեան Թանզ սէռի Բ.		61	—
» » » Գ. բաց.		32	—
» » » Գ. գոց.		31	87
Օսմանեան Պանքա		13	63
Ռուսական 1890		—	—
Հելլէնական 5 %		42	50
» Մոնոբոլ		44	10
Պուլկարական 1888		94	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		105	25
Ռումինիա		104	—
Թրանսվալ		4	75
Այտին երկաթուղի		14	50
Փոխանակագիր		25	33 3/4

ԲԱՐԻԶ, 2 Յուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	32	42
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. գոց.		32	45
» » » Բ.	»	61	95
» » » Գ.	»	34	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	608	—
Օսմանիէ	»	—	
Ռումէլի երկաթուղի	»	130	75
Օսմ. մաքսատուն	»	481	—
Օսմ Ռէժի	»	382	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1105	—
Իտալական Ռանթ	»	104	10
Սպանիական արտաքին	»	90	20
Թրանսվալ	»	122	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	130
Դրամազեղչ	»	—	—

ՊԵՐԼԻՆ, 2 Յուլիս

Ռուպլը	Ֆր.	—	
Ռումէլի երկաթուղի	»	133	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	255

ՊՐԻՒՍԷԼ, 2 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		32	15
Ռումէլի երկաթուղի		129	50

ՎԻԷՆՆԱ, 2 Յուլիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	30
Ռումէլի երկաթուղի	»	123	—
Օսմ. Ռէժի	«	356	—

Յանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ ինֆլիւէնցային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրէնտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։
ՏՈՒԹ. ՍԹԷՓՈՒԼԻՍ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Գազա, Պէյրութ, Պրուսա, Դասթէմունի, Դամասկոս, Կոնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլէ, Ուշաք, Բորդ-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինոններ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կու տայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք։ 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 ու հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան $1\frac{1}{2}$ ու հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գենսինիասիոնով եւ ազատ տէբօղիթօյով ապրանքներ ասանդ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ ամիջապէս անձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիզ, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլէնական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Պերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Ռումէլի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բրոմէսները եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական եւ 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պզտիկ ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տոսիէին մէջ կը պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ
(Մէջը Զպուքճեանց դէմը)
Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ 4% Բրիօրիթէ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն թէ 1890 ապրիլ 15/27ի կայս. հրովարտակին ԺԴ. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին այն բոլոր կտրօնները որոնք գանձուած չեն իրենց պայմանաժամէն մինչեւ վեց տարի։ Հետեւաբար Հանր. Պարտքի Սնտուկին պիտի մնան յիշուած պարտաթուղթերուն 14 թիւ այն կտրօնները, որոնց պայմանաժամը կը սկսի 1897 սեպտ. 1/13ին, եթէ չգանձուին մինչեւ 31/13 սեպտեմբեր 1903

* *

Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ Հանր. Պարտքի Թղթերէն ունեցողներուն թէ, 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրովարտակի Ե. յօդուածին 5րդ հատուածին տրամադրութեան համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին այն բոլոր կտրօնները որոնք գանձուած են Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան, եթէ չգանձուին մինչեւ 31/13 սեպտ. 1903։ 15—16

Առաջնակարգ Ընկերութիւն — **Հոնկրուշազ** — Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ են։
Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ եռամսեայ տոկոսի սակերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանչ տղայոց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։
Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՕՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱՍԵԱՆԻ
Պոլիս Պառնասեան խան

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ ; հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ տեղեկագրական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի առնուազն և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է ըլլալ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին, անձնատուութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առթին։ Տեղեկագրական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու. այս փոխատուութեանց գումարները գատ գատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին յարունակելու առանձնաշնորհումը. յետամնաց ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով. մէկ տարեկան ընելէ յետոյ բնաւեայ կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիրները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի, որ աշխարհի մէջ գործածուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասն նաւթեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնիկ Պատուիրակ
Ա. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հաւէնտոյ խան
Վայվոտա փողոց, Վէթելիս խան
Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուրբ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիբիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Աւրանիա	7269	Շէրպուրկ	161

Շաբաթուրկ չոգենաւը, Նաւապետ Բէրբինէս, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի յուլիս 4ին։

Դիմել առ — ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, Բանքա Պաւլթաֆա փողոց։ 255

VIN DE BUGEAUD

TONI NUTRITIF AU QUINQUINA ET AU CACAO

ՊԻՒԺՈՅԻ ԳԻՆԻ

ԿՈՐՈՎԻՉ, ՍՆՆԴԱՐԱՐ, ՇԻՆՈՒԱԾ ՔԻՆՔԻՆԱՅՈՎ ԵՒ ՔԱՔԱՕՅՈՎ

ՊԻՒԺՈՅԻ ԳԻՆԻՆ կորովիչ դեղերու էն հաճելին և էն լաւն է։ Բովանդակ աշխարհի բժշկական հեղինակութիւնները զայն կը յանձնարարեն տկարութեան, քլօռօզի, ամէն տեսակ տենդերու, ջղային նիւանդութեանց, ստամոքսի նիւանդութեանց և նորաբոյժ վիճակի համար։

ՊԻՒԺՈՅԻ ԳԻՆԻՆ կը գտնուի բոլոր առաջնակարգ դեղարաններու մէջ։

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ. — P. LEBEAULT & Cie, 5, rue Bourg-l'Abbé, PARIS.

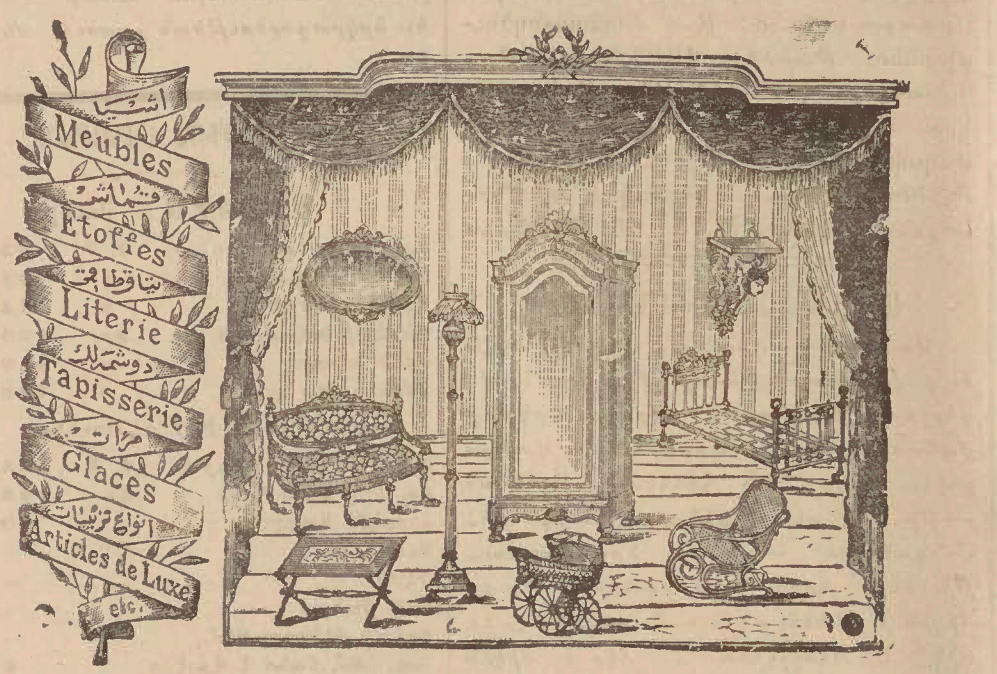

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ
ԺՈՐԺ ԲՍԱԼԹԻԻ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

Բերա, Գապրիստան փողոց, քաղաքապետութեան եւեն դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Նիջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասեաց։ Ամերիկեան կարասիներ։ Իտալիոյ միացեալ գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանի գնով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պալատներու, գրասենեակներու, եայլն։

744 — ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ — 6—52

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՈՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորապէս աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառաւ և ու անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կորսնցնեն ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ. սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին տրեան մէջ մտցնելու և զայն զօ տցնելու համար բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պիլեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անունով դեղ մը հնարեց որ կորսուած ուժը կատարելապէս կը մտցնէ տրեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն գիտակցութիւն կու տայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են անոնք որ զեղծումներու պատճառաւ տկարացած են և վերջապէս անոնք որ ուժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չորս տարի, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատեով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(20 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին
Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բաքչէ Ղափու

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հ. փ. գրասենեակ. փողոց Օսմ. նամակատան դէմը։

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաւօխ
Մահմուտ Փաշա. Զարըրը խան. Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՐԻ ՊԱԼՍՏԱՆ ՀԱՑԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ ոսկեդրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի եռեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար Չարշը պոյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ ուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի և Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Բեզարիօ	186
Ալէբօ	3607	Գօնկօ	2906	Գրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիբիօ	1735
Արխոսգօ	2274	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինաու	3720	Միլօ	1057	Սրէբօ	1200
Գորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մոնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Գրֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյնօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Դալիրսօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Դամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Դագօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմիօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէգանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլոբատօ	4235	Գիգանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Ալէէբօ շոգենաւը, Նաւապետ Պենկամ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Քօնկօ շոգենաւը, Նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի յուլիս 5ին։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼԶ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22 24 [illegible]

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Դշ. 17/30 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 18/1 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ ճաղորդակցելով Աղեքսանդրիաէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ։
Եշ. 19/2 Սեվաստապոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 20/3 Օտեսաէ ժամը 10ին միջօրէն առաջ։
Շբ. 21/4 Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապալուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Յուլիս 6ին Միռֆասի Ու... եպերքէ։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Յուլիս 7ին Միռֆասի, ... Մարսիլիա։

Տոմսեր ... [illegible]
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց ... դիմել Գործակալին ... [illegible]
516 ... ՈՒՐԲԱԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող ոսգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիրգոըրիան	10500	Յլավիա	3500
Առմէնեան	10500	Էճիբշեըն	3500
Քէստըրիան	10500	Արըժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Ֆօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Քօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Քանատիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆլօրիտիան	8000	Լէսպիըն	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լէսպօն	80
Եապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն պլուս փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանը գրկել շոգենաւէն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ ... [illegible]
400

Արտօնատէր ՋԱՐԻՀ ԽՈՒՄՈՒՖԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (81)

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ԴԻ ՊՈՒԱԳՕՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԺՈՐԺԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Է

—Այդ մանկամարդ աղջկան հետ պսակուելու համար, այնպէս չէ՞։

—Ո՛չ... բայց...

—Ինչո՞ւ համար կը ստէք։ Բացորոշ է թէ օրիորդ Տորժէրի կը սպասէք Պուլոյի ճամբուն վրայ։ Եթէ հետիոտն երթաք, անիկա ձենէ առաջ պիտի հասնի, ինչ որ գէշ սպասողութիւն պիտի ձգէ... մանաւանդ որ պիտի ստիպուիք բացատրութիւն տալու թէ ինչո՛ւ համար ինծի հետ կը գտնուիք կառքով, փոխանակ ժամադրավայր փութալու։

—Բնաւ... կ'երդնում որ մօրեղբօրս աղջիկը ինծի չսպասեր բնաւ... ու հիմա...

—Պիտի դարմանէք ձեր սխալները, եւ տեսէք ինչպէս։ Իմ ձիերս քիչ մը արագ կ'ընթանան քան ձեր մօրեղբօր ձիերը։ Մերինները լիճին միւս կողմէն պիտի կատարեն շրջանը, տակաւին Տօֆինի դրան առջեւ գտնուող փողոցը չհասած օր. Տորժէրի կառքը։ Պուլոյի ճամբուն մօտ, ուզած տեղերնիդ վար պիտի իջեցնեմ ձեզ, առանց եւրիս անգամ դառնալու։ Օրիորդ Տորժէրի միտքէն անգամ չպիտի անցնի թէ մինչեւ հոն ձեզի ընկերացած եմ կառքով. շնորհակալ պիտի ըլլայ ձեզի, ժամադրութեան փութացած ըլլալնուդ համար։

Կոմսուհին ձիուն սանձերը թող չէր տուած։ Նշան մը ըրաւ կառապանին, որ մէկղի քաշուեցաւ, երթալ իր տեղը նստելու համար բալխիրին եռեւ, ու ձիերը սկսան սրարշաւ ընթանալ։

—Այս անգամ ճշմարիտ առեւանգում մըն է, գոչեց Մաքսիմ բռնազբօսիկ ծիծաղով մը։

—Շատ անչահախնդիր առեւանգում մը իմ կողմէս, ըսաւ տիկին Եալթա բաւական չոր շեշտով մը։ Ձեր սիրած կնո՞ջը կը տանիմ ձեզ։

—Կը բողոքեմ։ Օրիորդ Տորժէր իմ մօրեղբօրս աղջիկն է եւ ոչ ուրիշ բան ինծի համար։

—Ապարէզ կը կարդամ ձեզի այդ բանը ապացուցանելու։ Եթէ չէք սիրեր զայն, այնքան չպիտի աճապարէիք անոր քով երթալու։

—Ես չեմ զայն սիրողը։

—Ի՛նչ, կը յաւակնի՞ք ինծի հաւատացնել թէ ձեր բարեկամներէն մէկուն ի հաշիւ եկած էք այս ժամադրութեան։

—Ո՛չ, ընդհակառակը հոս եկած եմ, արգիլելու համար տեսակցութիւն մը, որուն հակառակ եմ։

—Աւելի յստակօրէն բացատրեցէք ձեր միտքը, եթէ կ'ուզէք որ բան մը հասկնամ։

Ձիերը միշտ կը սուրային հովի պէս, եւ արդէն իսկ անցած էին այն կէտը՝ ուր ճամբան իրարմէ կը բաժնէ երկու լիճերը։

Այդ սրընթաց պտոյտը կը զգլխէր Մաքսիմը, որ արդէն իսկ այլայլած էր կոմսուհիին յեղակարծ հարցաքննութեան պատճառաւ։ Այդ կինը հարցաքննութեան մէջ կը խեղդէր զինքը, որպէս թէ նախանձոտ ըլլար իր նկատմամբ, ինչ որ կը գգուէր Մաքսիմի անձնապատուութիւնը։ Մտովի կը խորհէր թէ կ'արժէր ներողութիւն յանձն առնել՝ կոմսուհին հաւատացնելու թէ իր սիրտը Ալիսի չէր տուած բնաւ։

—Է՛հ, տիկին, պէտք է գիտնալ որ օրիորդ Տորժէր սխալած է սիրահարելով այնպիսի երիտասարդի մը, որ իմ կարծիքովս անարժան է իրեն։ Այդ գաղտնիքը ինծի չի վերաբերիր, եւ եթէ երբեք ձեզի կը վստահիմ զայն, պատճառը սա է որ վստահ եմ թէ չարաչար չպիտի գործածէք զայն։

—Այդ երիտասարդը Պ. տը Բարնոէլն է, այնպէս չէ՞։

Մաքսիմ սարսռաց, բայց շատ յառաջացած ըլլալով՝ չէր կրնար ընկրկիլ։

—Գուշակեր էք, մը՛նէց։

—Ո՛վ ձեզի ենթադրել տուաւ թէ Պ. տը Բարնոէլ անարժան է օրիորդ Տորժէրի։

—Դժնդակ պարագաներու մէջ մեկնեցաւ մօրեղբօրս տունէն։

—Ա՞հ. ուրեմն ինչպէ՞ս Բարիզի մէջ կը գտնուի դեռ։

—Կարծեմ թէ օրիորդ Տորժէրը նորէն տեսնելու համար է որ Բարիզէն չէ հեռացած։ Անոր նամակ գրած է, այսօրուան համար ժամադրութիւն տալով Պուլոնեի անտառին մէջ։ Նամակը ինծի ցոյց տուաւ։ Ու կը տեսնէք որ օրիորդ Տորժէր տկարութիւնը ունեցած է գալու։ Տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ ի ներկայութեան տան մատակարարուհիին, որ անոր հետ կը գտնուի կառքին մէջ։ Ուրեմն անմիտ գործի մը վրայ կը դառնայ խնդիրը, որուն հետեւանքները շատ ծանրակշիռ բաներ չպիտի ըլլան։ Բայց ինքզինքիս խոստացայ ներկայ գտնուիլ այդ ժամադրութեան եւ այնպիսի լեզու մը գործածել Պ. տը Բարնոէլի դէմ, որ ալ եւս չհամարձակի նոր փորձեր ընելու։ Հիմա, տիկին, ամէն բան իմացաք։

Լռութիւն տիրեց։ Կոմսուհին յուզուած կը թուէր, ու Մաքսիմ կը խորհէր թէ չպի՛տի զղջար մի՛թէ այդքան փափուկ գաղտնիք մը յայտնած ըլլալուն համար։

—Պարո՛ն, ըսաւ կոմսուհին, իմ ճանչցած մարդոցս մէջ ամէնէն ուղղամիտն էք դուք. ձենէ կախում ունի իմ լաւագոյն բարեկամս ըլլալ։ Աւասիկ Լօնչանի նրբուղին։ Պուլոյի ուղին անոր շատ մօտիկ է։ Ազատ կը թողում ձեզ։ Բայց կը յուսամ թէ վաղը պիտի գաք զիս տեսնելու... ու այս անգամ զինավարժութեան սրահիս մէջ չպիտի ընդունիմ ձեզ, յարեց կոմսուհին զուարթօրէն։ Ժամը երեքէն սկսեալ՝ Եալթա կոմսուհին իր տունը պիտի գտնուի Պ. Մաքսիմ Տորժէրի համար... անոր համար միայն։

Կոմսուհին քաշեց ձիերուն սանձը, ու սանձակը կանգ առաւ. Մաքսիմ վար իջաւ, ջերմագին խոստում մը ընելով թէ յաջորդ օրը առիթը չպիտի փախցնէր նորէն այցելելու կոմսուհիին, որ կը սկսէր իր գլուխը դարձնել։

Մանկամարդ կինը չմոռնաց, այս մեծարանքի խօսքերը մտիկ ընելու համար։

Լօնչանի ուղղութեամբ քշեց ձիերը, ու Մաքսիմ որ աչքով կը հետեւէր սանձակին, տեսաւ որ աջակողմը կը դառնար ու կ'աներեւութանար։

Մաքսիմ առանձին մնաց կողմնակի ճամբու մը անկիւնը. քանի մը վայրկեան հոն հազիւ կրցաւ ինքզինքը դտնել։

Իրեն այնպէս կը թուէր թէ օդապարիկի մը նաւակէն վար ինկած էր։

Թորթոնիի ճաշարանին մէջ ըրած ճաշին յաջորդող բոլոր դրուագները միաքը կ'իյնային. կոմսուհիին զինավարժութեան սրահը մտնելը, ապարանջանին միջադէպը, բալխիրով ճամբորդութիւնը, Սէնթինէկի Թիւագեղին երեւումը, Ալիս Տորժէրի ոչ նուազ անակնկալ հանդիպումը։

Յանցաւոր իրողութեանց այս չգթայաւորումը այն աստիճան կը խառնէր զինքը որ անոնց ամէնքն ալ իրարու հետ կը շփոթէր. ո՛ւր գտնուիլն իսկ չէր գիտեր։

Սակայն կէտ մը որոշապէս իր յայտ կու տար այս խառնաշփոթ հորիզոնին վրայ. սեւ կէտ մը չէր ան։

Կոմսուհին այնքան նշանակելի ու եռանդագին կանխաշնորհներ ըրած էր որ ալ եւս չէր տարակուսեր անոր հաճոյ թուած ըլլալուն վրայ. հիմա կը գնահատէր բովանդակ արժէքը սիրային յաղթանակի մը՝ որուն չէր տենչացած այնքան։

(Շարունակելի)